DÜNYA EDEBİYATINDAN TERCÜMELER

İNGİLİZ KLÂSİKLERİ: 68

LADY WINDERMERE'İN YELPAZESİ

Bu tercümenin her türlü basım ve yayım hakları Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Bakanlığın müsaadesi alınmadıkça bu tercümenin metni tamamen, kısmen veya değiştirilerek alınamaz.

Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu Başkanlığının 15/6/1959 tarih ve 5 sayılı kararı ile İngiliz Klasikleri Serisinde yayımlanması uygun görülmüş ve Yayım Müdürlüğünün 20 Haziran 1959 tarih ve 9694 sayılı emirleriyle birinci defa olarak 3000 sayı bastırılmıştır.

OSCAR WİLDE

LADY WINDERMERE'İN YELPAZESİ

(Lady Windermere's Fan)

İYİ BİR KADIN ÜSTÜNE BİR OYUN

Bu eseri *Hadiye SAYRON* dilimize çevirmiştir.

ANKARA 1960 — MİLLİ EĞİTİM BASIMEVİ

OYUNDAKİ ŞAHISLAR:

LORD WINDERMERE
LORD DARLINGTON
LORD AUGUSTUS LORTON
Mr. DUMBY
Mr. CECIL GRAHAM
Mr. HOPPER
PARKER, Sofracı Başı

LADY WINDERMERE
BERWICK DÜŞESİ
LADY AGATHA CARLISLE
LADY PLYMDALE
LADY STUTFIELD
LADY JEDBURGH
Mrs. COWPER - COWPER
Mrs. ERLYNNE
ROSALIE, Hizmetçi

OYUNDAKİ SAHNELER:

PERDE I. Lord Windermere'in evinde oturma odası.

PERDE II. Lord Windermere'in evinde misafir odası.

PERDE III. Lord Darlington'ın dairesi.

PERDE IV. Lord Windermere'in evinde oturma odası.

ZAMAN: On dokuzuncu yüzyılın sonu.

YER: Londra.

Oyun, bir Salı günü öğleden sonra saat 5 te başlayıp ertesi gün gene öğleden sonra saat 1.30 da sone eren yirmi dört saatlik bir vakayı gösterir.

BİRİNCİ PERDE

"Carlton House Terrace"ta Lord Windermere'in evinin oturma odası. Ortada ve sağda birer kapı. Sağ tarafta üstünde kitaplar, kâğıtlar bulunan bir yazıhane. Solda bir kanape, önünde de küçük bir çay masası. Gene solda sete açılan bir camlı kapı. Sağda masa.

(Lady Windermere sağdaki masanın başında, mavi bir kâse içindeki gülleri düzeltmektedir.)

(Parker girer.)

PARKER. — Bugün öğleden sonra hanımefendi evdeler mi?

LADY WINDERMERE.—Evet, kim geldi?

PARKER. — Lord Darlington, efendim.

LADY WINDERMERE, *(Bir an durakşar)*. — Yukarı buyur edin. Hem kim ararsa, beni evde dersiniz.

PARKER. — Başüstüne efendim.

(Ortadaki kapıdan çıkar.)

LADY WINDERMERE. — Onu bu geceden önce görmem benim için çok iyi olacak. Sevindim geldiğine.

(Parker ortadaki kapıdan girer.)

PARKER. — Lord Darlington.

(Lord Darlington aynı kapıdan girer, Parker çıkar.)

LORD DARLINGTON. — Nasılsınız Lady Windermere?

LADY WINDERMERE. — Teşekkür ederim, siz nasılsınız Lord Darlington? Afedersiniz, elinizi sıkamıyacağım. Ellerim baştan aşağı su içinde kaldı bu güllerden. Ne güzel şeyler değil mi? Selby'den geldiler bu sabah.

LORD DARLINGTON. — Çok güzel, diyecek yok doğrusu. *(Masanın üstünde duran bir yelpazeyi görür.)* Aman ne eşsiz bir yelpaze bu! Böylesini hiç görmemiştim. Müsaadenizle bakabilir miyim?

LADY WINDERMERE. — Hayhay. Ne kadar zarif değil mi? Üzerinde adım sanım, her şeyim var. Ben de onu daha demincek gördüm. Kocamın bana doğum günü hediyesi. Biliyorsunuz ya, bugün benim doğum günüm.

LORD DARLINGTON. — Yok canım, sahi mi?

LADY WINDERMERE. — Evet, erginlik çağıma giriyorum bugün. Hayatımın pek önemli bir günü değil mi? İşte bu akşamki toplantıyı da onun şerefine yapıyorum. Buyurun oturun. *(Hâlâ çiçekleri düzeltmeye uğraşarak.)*

LORD DARLINGTON, *(Oturur)*. — Keşki doğum gününüz olduğunu bilseydim Lady Windermere. Üzerinde yürüyesiniz diye evinizin

önündeki caddeyi baştan başa çiçeklerle bezerdim. Sizin için yaratılmıştır onlar.

(Kısa bir duraklama.)

LADY WINDERMERE. — Lord Darlington, dün gece Dış İşleri Bakanlığında canımı sıkacak hareketlerde bulundunuz. Korkarım gene öyle yapacaksınız.

LORD DARLINGTON. — Ben mi Lady Windermere?

(Parker ile uşak ortadaki kapıdan girer, çay tepsisi ile çay takımlarını getirirler.)

LADY WINDERMERE. — Koyun oraya Parker. Yeter, başka bir şey istemez. *(Ellerini mendili ile kurular, soldaki çay masasına gidip oturur.)* Buraya buyurmaz mısınız Lord Darlington?

(Parker ortaki kapıdan çıkar.)

LORD DARLINGTON, *(Sandalyeyi alıp orta sola geçer)*. — Çok üzgünüm Lady Windermere, size ne yaptım, söyleyin bakayım. *(Soldaki masaya oturur.)*

LADY WINDERMERE. — Daha ne yapacaktınız, bütün gece beni ustaca tasarlanmış iltifatlara boğup durdunuz.

LORD DARLINGTON, *(Gülümseyerek)*.— Ah, bu günlerde hepimizin eli öyle darda ki, iltifatlardan başka sunacak güzel şeyler bulamıyoruz. Sunabildiğimiz biricik şeyler onlar.

LADY WINDERMERE, *(Başını sallayarak.)*. — Yoo, ben çok ciddî konuşuyorum. Hiç

gülmeyin, bakın gayet ciddîyim. İltifattan hoşlanmam. Hem bir erkek, içinden gelmeyen bir yığın şeyleri söylediği zaman, niçin bir kadını son derece memnun ediyorum sanır, bir türlü anlamam.

LORD DARLINGTON. — Ah, ama ben onları içimden gelerek söyledim. *(Lady Windermere'in verdiği çayı alır.)*

LADY WINDERMERE, *(Vakur bir eda ile)*. — İnşallah öyle söylememişsinizdir. Sizinle bozuşmak zorunda kalırsam üzülürüm Lord Darlington. Sizi çok severim, bilirsiniz. Ama başka erkekler gibi olduğunuzu düşünsem, hiç mi hiç sevmem. İnanın bana, siz onların çoğundan daha iyisinizdir. Fakat ara sıra öyle sanıyorum ki, daha kötü görünmeye çalışıyorsunuz.

LORD DARLINGTON. — Hepimizin kendimize göre ufak tefek gösterişlerimiz vardır böyle Lady Windermere.

LADY WINDERMERE. — Ama niçin en çok bunu benimsiyorsunuz? *(Hâlâ soldaki masada oturmuş olarak.)*

LORD DARLINGTON, *(Hâlâ orta solda oturmuş olarak)*. — Ha niçin mi? Bu günlerde kendini beğenmiş o kadar çok insan, iyi imiş gibi görünerek, sosyeteye girip çıkıyor ki, sanırsam kötü görünmeye çalışmak oldukça sevimli, mütevazı bir mizacı gösterir de ondan. Hem şunu da söyleyim ki, eğer iyilik taslamaya kalkarsanız, dünya sizi çok ciddîye alır; kötü görünmeye

çalışırsanız, almaz. Böyledir işte iyimserliğin insanı hayretlere düşüren budalalığı!

LADY WINDERMERE. — Şu halde dünyanın sizi ciddîye almasını istemiyorsunuz, öyle mi Lord Darlington?

LORD DARLINGTON. — Hayır, dünyanın istemiyorum. Dünyanın ciddîye aldığı insanlar kimlerdir? Ta Piskoposlardan tutun da en can sıkıcı adamlara kadar akla gelebilen bütün budalalar. *Sizin* beni ciddîye, çok ciddîye almanızı isterdim, Lady Windermere; hayatta başka herhangi bir kimseden fazla *sizin.*

LADY WINDERMERE. — Niçin —niçin benim?

LORD DARLINGTON, *(Kısa bir duraksamadan sonra).* — Aramızda büyük bir dostluk kurabiliriz diye düşünüyorum da ondan. Hadi birbirimizle candan dost olalım. Belki günün birinde bir dosta ihtiyacınız olur.

LADY WINDERMERE. — Niçin bunu söylüyorsunuz?

LORD DARLINGTON. — Oo, ne bileyim. Ara sıra hepimizin dosta ihtiyacımız olur da.

LADY WINDERMERE.—Bana kalırsa biz zaten çok iyi arkadaşız Lord Darlington. Daima da böyle kalabiliriz. siz... ne deyim, yapmadıkça...

LORD DARLINGTON. — Ne yapmadıkça?

LADY WINDERMERE. — Bana son de-

rece münasebetsiz şeyler söyliyerek onu bozmadıkça. Zannederim, beni bir püriten sanıyorsunuz. Doğru, bende püritenlik ten gelme bir şeyler var. Ne yapayım, öyle yetiştirildim. Bundan memnunum da. Annem, ben daha küçüçük bir çocukken ölmüş. Biliyorsunuz, hep babamın ablası Lady Julia ile otururdum. Sert davranırdı bana karşı. Ama dünyanın unutmakta olduğu şeyi, doğru ile yanlış arasındaki farkı öğretti bana. Hiçbir işte uzlaşmaya yanaşmazdı o. *Ben* de yanaşmam.

LORD DARLINGTON. — Aman neler söylüyorsunuz sayın Lady Windermere!

LADY WINDERMERE. (*Kanapeye yaslanarak*). — Bana gerikafalı bir insan gözü ile bakıyorsunuz her halde. Doğru, öyleyimdir. Böylesine bir çağın adamları ile ayni kafada olsam, üzülürdüm zaten.

LORD DARLINGTON. — Bu devri çok fena buluyorsunuz anlaşılan.

LADY WINDERMERE. — Evet. Zamanımızda insanlar, hayatı bir borsa oyunu gibi görüyor. Borsa oyunu değildir o. Kutsal bir âyındır. Ülküsü sevgidir onun, tertemiz olmasını sağlayan da fedakârlık.

LORD DARLINGTON, *(Gülümseyerek)*. — Aman, fedakârlık demeyin de, ne derseniz deyin, dünyada feda edilmekten daha kötü bir şey yoktur.

LADY WINDERMERE, (*Öne doğru eğilerek*). — A söylemeyin böyle.

LORD DARLINGTON. — Pek güzel söylerim. Çünki hissediyorum, biliyorum onun ne olduğunu.

(Parker ortadaki kapıdan girer.)

PARKER. — Uşaklar soruyorlar efendim, bu gece için sete halıları sersinler mi?

LADY WINDERMERE. — Yağmur yağmaz dersiniz Lord Darligton, değil mi?

LORD DARLINGTON. — Sizin doğum gününüzde yağmur yağar mı hiç!

LADY WINDERMERE. — Söyle Parekr, hemen yaysınlar halıları.

(Parker otadaki kapıdan çıkar.)

LORD DARLINGTON, *(hâlâ yerinde oturmuş olarak)*. — Şu halde sanıyor musunuz ki — sadece hayalî bir örnek veriyorum tabiî — sanıyor musunuz ki, yeni evlenmiş genç bir çiftten, evleneli aşağı yukarı iki yıl olmuş diyelim, koca birden bire —şey, adı çıkmış bir kadınla sıkı fıkı dost olur, hep ziyaretlerine gider, öğle yemeklerini onunla birlikte yer, belki de faturalarını öderse, sanıyor musunuz ki, karısı da gönlünü eğlendirmiyecektir?

LADY WINDERMERE, (*Kaşlarını çatarak*). — Gönlünü mü eğlendirecek?

LORD DARLINGTON. — Evet bence eğlendirmelidir. Buna hakkı da vardır sanırım.

LADY WINDERMERE. — Koca ahlâksız-dır diye karısı da mı ahlâkksız olmalı?

LORD DARLINGTON. — Ahlâksızlık kor-kunç bir kelimedir Lady Windermere.

LADY WINDERMERE. — Korkunç bir şeydir de Lord Darlington.

LORD DARLINGTON. — Biliyor musunuz bu dünyada, esefle söyleyim ki, iyi insanlar epeyce zarar yapıyorlar. Şüphesiz yaptıkları en büyük zarar da kötülüğe böyle olağanüstü bir önem vermeleridir. Hoş, insanları iyi kötü diye ikiye ayırmak ta saçma bir şeydir ya. İnsanlar, ya cana yakın olurlar, ya can sıkıcı. Ben cana yakınların tarafındayım, sizin de Lady Windermere, onlardan olmamak elinizde değildir.

LADY WINDERMERE. — Başlamayın gene Lord Darlington. *(Kalkıp doğru onun önün-den geçerek.)* Yo, rahatsız olmayın. Sadece çiçeklerimi düzletmiye gidiyorum.

(Orta sağdaki masaya gider.)

LORD DARLINGTON, *(Kalkıp sandalye-sini yerinden oynatarak)*. —Şunu söyleyim ki, bence siz, modern hayat hakkındaki tenkitleri-nizde çok insafsızsınız, Lady Windermere. Tabiî, aleyhte söylenecek epeyce şey de yok değil, kabul ederim. Meselâ zamanımızdaki kadınların çoğu oldukca para canlısıdırlar.

LADY WINDERMERE. — Böyle kimsele-rin lâfını etmeyin.

LORD DARLINGTON. — Peki öyleyse,

para canlısı kimseleri bir yana bırakırsak — şüphesiz bunlar korkunç insanlardır— ,ciddî olarak düşünüyor musunuz ki, dünyanın suç dediği şeyi işlemiş olan kadınlar hiç bir zaman affedilmemelidir?

LADY WINDERMERE, *(Masa başında ayakta durarak).* — Bana kalırsa, hiç bir zaman affedilmemelidirler.

LORD DARLINGTON. — Ya erkekler? Kadınlar için kabul edilen esasların onlara da uygulanması gerektiğini düşünüyor musunuz?

LADY WINDERMERE. — Elbette!

LORD DARLINGTON. — Bence hayat, bu sıkı, istisnâ tanımaz kurallar ile düzenlenemiyecek kadar karışık bir şeydir.

LADY WINDERMERE. — "Bu sıkı, istisnâ tanımaz" kurallara göre hareket etsek, hayatı çok daha sade buluruz.

LORD DARLINGTON. — Hiçbir istisnâya müsaadeniz yok, öyle mi?

LADY WINDERMERE. — Hayır, hiç birine yok.

LORD DARLINGTON. — Ah, siz ne cazip bir Püritensiniz Lady Windermere!

LADY WINDERMERE. — Bu sıfata lüzum var mıydı Lord Darlington?

LORD DARLINGTON. — Ne yapayım, kendimi tutamadım. Her şeye dayanabilirim, ama suç işlemeye kışkırtılınca duramam.

LADY WINDERMERE. — Zamanımızın yapmacık zaafı var sizde.

LORD DARLINGTON, *(Ona bakarak)*. — Sadece yapmacığı, Lady Windermere.

(Parker ortadaki kapıdan girer.)

PARKER. — Berwick Düşesi ile Lady Agatha Carlisle.

(Berwick Düşesi ile Lady Agatha Carlisle ortadaki kapıdan girerler. Parker de aynı kapıdan çıkar.)

BERWICK DÜŞESİ, *(Ortaya gelip el sıkarak)*. — Margaret'ciğim, sizi gördüğüme bilseniz ne kadar memnunum. Agatha'yı hatırlıyorsunuz değil mi? *(Orta sola geçerek)* Nasılsınız Lord Darlington? Yo, tanıştırmıyacağım kızımı sizinle, çok çapkınsınız da.

LORD DARLINGTON. — Aman böyle söylemeyin Düşes. Çapkınlığı hiç beceremem. Hem bütün ömrüm boyunca gerçekten yanlış hiçbir harekette bulunmadığımı söyleyen pek çok insan vardır. Ama tabiî arkamdan söylerler bunu ancak.

BERWICK DÜŞESİ. — Ne yaman adam değil mi? Agatha, bu zat Lord Darlington'dur. Sakın ha, söylediği bir tek söze bile inanayım deme. *(Lord Darlington orta sağa geçer.)* Hayır, çay istemem, teşekkür ederim canım. *(Geçip kanapeye oturur.)* Az önce Lady Markby'lerde içtik. Hem de öyle kötü bir çay ki! İçilecek gibi değildi. Hiç şaşmadım ama, damadı alıyor-

muş. Agatha sizin bu geceki balonuzu dört gözle bekliyor, Margaret'ciğim.

LADY WINDERMERE, *(Orta solda oturmuş olarak).* — Oo, bunun bir balo olacağını sanmayın Düşes. Sadece doğum günüm şerefine bir dans. Küçük ve kısa.

LORD DARLINGTON, *(Orta solda ayakta durarak).* — Çok küçük, çok kısa, ama çok seçkin, Düşes.

BERWICK DÜŞESİ, *(Soldaki kanapenin üstünde).* — Elbet seçkin olacak. Evinizin böyle olduğunu biliriz Margaret'ciğim. Gerçekten Londra'da Agatha'yı götürebildiğim, Berwick'ciğimi de tamamiyle emniyette hissettiğim birkaç evden biridir burası. Bilmem sosyetenin hali bu gidişle neye varacak. En olur olmaz insanlar her yere giriyor şimdi. Şüphesiz benim toplantılarıma da geliyorlar. Erkekler, bunlar çağırılmazsa, küplere biniyorlar bayağı. Doğrusu biri çıkıp önüne geçmelidir bu halin.

LADY WINDERMERE. — Ben geçeceğim Düşes. Hakkında dedikodu edilmiş hiç kimseyi sokmıyacağım evime.

LORD DARLINGTON, *(Orta sağda).* — Aman söylemeyin bunu Lady Windermere. Yoksa ben hiçbir zaman kabul edilmiyeceğim demektir.

(Otururak.)

BERWICK DÜŞESİ. — Erkekler için bir sakınca yok, kadınlar için durum başkadır.

Hepimiz iyiyiz biz, hiç değilse bir kısmımız. Ama şurası muhakkak ki, köşeye bucağa itilip kakılıyoruz. Kocalarımız bizim varlığımızı gerçekten unuturlar, eğer ara sıra dır dır edip başlarının etini yemesek; sırf kendilerine, böyle yapmaya tam mânasiyle kanunî hakkımız olduğunu hatırlatmak için tabiî.

LORD DARLINGTON. — Evlilik oyununun garip tarafı budur işte Düşes,— sırası gelmişken söyleyim ki, artık modası geçmekte olan bir oyundur bu — evli bayanlar bütün unvanlara sahiptirler, en yüksek kozları ellerinde tutarlar, ama asıl partiyi kazandıran oyunu kaybederler hep.

BERWICK DÜŞESİ. — Partiyi kazandıran oyunu mu? Bu koca mı demek Lord Darlington?

LORD DARLINGTON. — Çağımızın kocaları için oldukça iyi bir ad olur bu.

BERWICK DÜŞESİ. — Sayın Lord Darlington, nasıl da büsbütün baştan çıkmışsınız siz!

LADY WINDERMERE. — Lord Darlington saçmanın biridir zaten.

LORD DARLINGTON. — Aa, söylemeyin bunu işte Lady Windermere.

LADY WINDERMERE. — Niçin hayat hakkında böyle saçma sapan şeyler söylüyorsunuz şu halde?

LORD DARLINGTON. Bence hayat, hak-

kında hiçbir zaman ciddî olarak konuşulamıyacak kadar önemli bir şeydir de ondan.

(Ortaya doğru yürür.)

BERWICK DÜŞESİ. — Ne demek istiyor? Kuzum Lord Darlington, şu zavallı akılcığıma bir lûtuf olarak, gerçekten ne demek istediğinizi açıklayıverin bana.

LORD DARLINGTON, *(Masanın arkasına gelerek)*. — Zannederim açıklamasam daha iyi olur Düşes. Zamanımızda anlaşılır olmak, keşfedilmek demektir. Hadi hoçşa kalın. *(Düşesin elini sıkar.)* E şimdi— *(Sahne gerisine gider.)* Lady Windermere, size de Allaha ısmardık. Bu gece gelebilirim değil mi? Ne olur müsaade edin de geleyim.

LADY WINDERMERE, *(Sahne gerisinde Lord Darlington ile birlikte ayakta durarak.)*— Hayhay, buyrun tabiî. Ama önünüze gelene öyle saçma sapan, samimî olmayan şeyler söylemiyeceksiniz.

LORD DARLINGTON, *(Gülümseyerek)*. — Ya, demek beni ıslaha başlıyorsunuz siz. Herhangi bir kimseyi ıslah etmek tehlikeli bir şeydir Lady Windermere.

(Başı ile selâm verip ortadaki kapıdan çıkar.)

BERWICK DÜŞESİ, *(Ayağa kalkmıştır. Ortaya doğru gider)*. — Ne kadar cana yakın, ne kadar da kötü bir insan! Çok hoşlanırım ondan. Gittiğine de pek sevindim ama. Aman ne sevimli olmuşsunuz! Nerede yaptırıyorsunuz

elbiselerinizi? Şimdi de Margaret'ciğim, sizin için ne kadar üzüldüğümü söylemeliyim. *(Kanapaye geçer, Lady Windermere'in yanına oturur.)* Agatha, yavrum!

LADY AGATHA. — Efendim anneciğim. *(Yerinden kalkar.)*

BERWICK DÜŞESİ. — Şurada bir albüm görüyorum, gidip bakar mısın ona?

LADY AGATHA. — Peki anneciğim. *(Soldaki masaya gider.)*

BERWICK DÜŞESİ. — Sevgili kızım benim! İsviçre'nin resimlerine pek düşkündür. Bence öyle ince bir zevk ki bu! Ama sizin için gerçekten çok üzgünüm Margaret.

LADY WINDERMERE, *(Gülümseyerek)*. — Niçin Düşes?

BERWICK DÜŞESİ. — Niçin olacak, şu korkunç kadın yüzünden. Hem ne kadar da zarif giyiniyor. Bu hali, çok daha kötüleştiriyor durumu. Öylesine fena bir örnek oluyor ki. Augustus'ı,— şu benim aşağılık kardeşimi bilirsiniz— hani başımızın belâsıdır hepimizin, işte Augustus ona delicesine tutkun. Rezaletin son çarşambası bu. Çünkü kesin olarak sosyeteye girebilecek bir kadın değildir o. Birçok kadınların birer geçmişi vardır. Ama bana söylendiğine göre, onun en azından bir düzine varmış hem hiç biri de asılsız değilmiş.

LADY WINDERMERE. — Kimden bahsediyorsunuz Düşes?

BERWICK DÜŞESİ. — Kimden olacak, Mrs. Erlynne'den.

LADY WINDERMERE. — Mrs. Erlynne'den mi? Hiç işitmedim böyle bir kimseyi. Hem onun benimle ne alış verişi var?

BERWICK DÜŞESİ. — Zavallı çocuğum! Agatha, yavrum!

LADY AGATHA. — Efendim anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ. — Sete çıkıp güneşin batışını seyreder misin?

LADY AGATHA. — Peki anneciğim. *(Soldaki camlı kapıdan çıkar.)*

BERWICK DÜŞESİ. — Şeker kız! Gurup lara öylesine bayılır ki! Duygu inceliğini gösterir bu, değil mi? Sözün kısası, tabiat gibi hiçbir şey yoktur, olur mu hiç?

LADY WINDERMERE. — Fakat söylemek istediğiniz nedir Düşes? Niçin bana bu şahıstan bahsediyorsunuz?

BERWICK DÜŞESİ. — Sahiden bilmiyor musunuz? Sizi temin ederim hepimiz çok üzüldük bu işe. Daha dün gece sayın Lady Jansen'lerda herkes: "Olur şey değil", diyordu, "Londra'daki bütün erkekler içinde Windermere böyle bir yola dökülsün, olur şey değil."

LADY WINDERMERE. — Kocam mı? *Onun* bu çeşit bir kadınla ne alış verişi olabilir?

BERWICK DÜŞESİ. — Ah gerçekten ne alış verişi olabilir yavrum? İşte asıl mesele burada. Onu sık sık görmeye gidiyormuş, her de-

fasında saatlerce kalıyor, o orada iken de, kim gelse, kadın kendini yok dedirtiyormuş. Zaten hoş, ziyaretine pek hanımefendiler gitmez ya yavrum. Ama bir sürü aşağılık erkek arkadaşı var, en başta da, size söylediğim gibi, benim kendi kardeşim. İşte Windermere için işi bu kadar korkunç yapan da bu. Biz *ona* örnek bir koca gözü ile bakardık hep. Fakat korkarım, şüphe götürür tarafı yok artık bu işin. Şu benim sevgili yeğenlerimi, Saville'lerin kızlarını tanırsınız değil mi? Hani ev işlerinde öylesine titiz, öylesine becerikli yaratıklardır— çirkin mi çirkin, çok iyidirler ama—, ha ne diyecektim? Bunlar hep pencerede oturup el işi işler, yoksullar için kaba saba şeyler yapar dururlar. Sosyalistliğin alıp yürüdüğü bu korkunç günlerde bence çok faydalı oluyorlar bu hareketleri ile. İşte o müthiş kadın, Curzon sokağında tam onlara karşı bir ev almış. Öyle kibar bir mahallede hem de! Bilmiyorum bu gidişle halimiz neye varacak! Onların anlattığına göre, Windermere haftada dört beş defa oraya gidiyormuş. Kızlar gözleri ile görüyorlarmış onu. Görmemek ellerinde değil. Dedikodudan hiç hoşlanmazlar ama, —e tabiî ne de olsa— gördüklerini her önlerine gelene anlatıyorlar. İşin en fenası, bana dediklerine göre, birinden epeyce para sızdırmış bu kadın. Çünkü altı ay önce Londra'ya geldiği zaman, sözü edilmeye değer hiç, hiç bir şeyi yokmuş anlaşılan. Şimdi ise, Mayfair'de o

güzelim evin sahibidir. Her gün öğleden sonra Parkta midillileri ile gezinti yapıyor. Hem bütün bunlar, evet bütün bunlar, zavallı Windermere'cığı tanıdığından beri.

LADY WINDERMERE. — Oo, inanamam buna.

BERWICK DÜŞESİ. — Ama söylediklerim tamamiyle doğru yavrum. Bütün Londra biliyor zaten. İşte bunun içindir ki size gelip anlatmayı, Windermere'i hemen Hamburg'a veya Aix'e götürmenizi tavsiye etmeyi uygun gördüm. Orada her halde kendini eğlendirecek bir şeyler bulur, siz de onu sabahtan akşama kadar göz önünde bulundurabilirsiniz. Temin ederim sizi yavrum, evlendikten sonra kendimi çok kere yalancıktan adamakıllı hasta yaptım, ve o berbat maden sularını içmek zorunda kaldım, sırf Berwick'i şehirden uzaklaştırayım diye. Önüne gelene âşık oluverirdi. Ama nemelâzım, şurasını da söyleyim ki, hiçbir zaman kimseye öyle dünyanın parasını vermeye kalkmadı. Bunu yapamıyacak kadar yüksek prensipleri vardır onun.

LADY WINDERMERE, *(Sözünü keserek).* — Düşes, Düşes, imkânsız bu! *(Yerinden kalkıp sahne ortasına geçerek.)* Biz evleneli daha iki yıl oldu. Çocuğumuz da henüz altı aylık.

(Soldaki masanın sağındaki sandalyeye oturur.)

BERWICK DÜŞESİ. — Ah o güzel bebecik! Nasıldır o küçük yavru! Erkek miydi, kız

mı? Kızdı inşallah. Ah hayır, şimdi hatırladım erkekti. Ne yazık! Oğlanlar pek hayırsız oluyorlar. Benim oğlum son derece çapkın. Saat kaçlarda eve geldiğini bir söylesem, inanmazsınız. Oxford'tan çıkalı da daha birkaç ay oldu. Onlara neler öğretiyorlar orada, bilmiyorum doğrusu.

LADY WINDERMERE. — Erkeklerin hepsi fena mıdır?

BERWICK DÜŞESİ. — Oo hepsi yavrum, hepsi, istisnâsız. Hem hiçbir zaman şu kadarcık olsun iyileşmezler. Erkekler ihtiyar olurlar, ama asla iyi olmazlar.

LADY WINDERMERE. — Windermere ile ben sevişerek evlendik.

BERWICK DÜŞESİ. — Evet, öyle başlarız hep. Bana da Berwick'e peki dedirten şey ne oldu bilir misiniz? Sadece onun "kendimi öldürürüm" diye boyuna savurduğu vahşice tehditler. Ama daha bir yıl geçti geçmedi, her renkte, her biçimde, şişman zayıf demedi, çeşit çeşit kadınların arkasından koşmaya başladı. Doğrusunu isterseniz, balayımız sona ermeden onu hizmetcime göz kırparken yakaladım. Çok güzel, namuslu bir kızcağızdı da. Hemencecik, eline bir temiz kâğıdı bile vermeden kapı dışarı ettim. Yoo, Yoo, şimdi aklıma geldi. Kızkardeşime göndermiştim. Zavallı Sir George'un gözleri bozuktur, uzağı pek göremez de, zarar etmez diye düşünmüştüm. Ama esefle söyleyim ki etti. *(Yerinden kalkar.)*

E artık yavrucuğum, gitmeliyim ben. Akşam yemeğini dışarda yiyeceğiz de. Hem sakın Windermere'in bu küçücük yolsuz hareketini öyle pek fazla içinize atayım demeyin. Sade onu memleket dışına götürün. Bir şeyciği kalmadan size dönecektir.

LADY WINDERMERE. — Bana dönecek öyle mi? *(Ortada.)*

BERWICK DÜŞESİ, *(Orta solda).* — Evet yavrum. Bu kötü kadınlar kocalarımızı bizden uzaklaştırırlar, ama onlar geri dönerler hep, hafifce yıpranmış olarak tabiî. Hem sakın hâdise çıkarayım demeyin, erkekler nefret eder bundan.

LADY WIDERMERE. — Gelip bütün bunları bana söylemekle büyük bir lûtufta bulundunuz Düşes.. Ama kocamın bana sadakatsızlık ettiğine inanamıyorum bir türlü.

BERWICK DÜŞESİ. — Güzel kızım, ben de öyleydim vaktiyle. Fakat şimdi biliyorum ki, bütün erkekler birer canavardan başka bir şey değildir. *(Lady Windermere zili çalar.)* Yapılacak tek iş, o alçakların karınlarını tıkabasa doyurmaktır. İyi bir aşçı harikalar yaratır. Biliyorum sizin de böyle bir aşçınız var.Margaret'ciğim, ağlamıyacaksınız değil mi?

LADY WINDERMERE. — Meraklanmanıza hacet yok Düşes, ağlamak âdetim değildir.

BERWICK DÜŞESİ. — Çok doğru yavrum. Göz yaşları çirkin kadınların sığınacağı bir şeydir, güzelleri yıpratır. —Agatha, yavrum!

LADY AGATHA, *(Soldan girerek).* — Efendim anneciğim.
(Orta soldaki masanın arkasında ayakta durur.)

BERWICK DÜŞESİ. — Gel de Lady Windermere'e Allaha ısmarladık de, hem bu güzel ziyaretten ötürü kendilerine teşekkür et. *(Tekrar sahne önüne gelerek.)* Sırası gelmişken ben de size teşekkür etmeliyim Mr. Hopper'e bir davetiye gönderdiğiniz için, —hani bu günlerde halkın o kadar çok dikkatini çeken şu zengin, genç Avusturalya'lı var ya, ona işte. Babası yuvarlak teneke kutular içinde bir çeşit yiyecek satarak büyük bir servet yapmış. Pek lezzetli anlaşılan. Tahminime göre, hizmetcilerin hiçbir zaman yemek istemiyecekleri bir şey. Fakat asıl oğul herkesi çok ilgilendiriyor. Sanırsam o da Agatha'cığımın öyle zeki zeki konuşmasının cazibesine kapılmış. Tabiî Agatha'yı yuvadan uçurmak bizi çok üzecek. Ama bana öyle geliyor ki, her mevsim kızından ayrılmıyan bir anne, gerçek anne sevgisinden yoksundur. Her neyse, geliyoruz bu gece yavrum. *(Parker ortadaki kapıyı açar.)* Tavsiyemi unutmayın, zavallı adamcağızı hemen şehirden uzaklaştırın. Yapacak tek şey budur. Bir defa daha Allaha ısmarladık. Hadi gel Agatha.
(Düşes ile Lady Agatha ortadaki kapıdan çıkarlar.)

LADY WINDERMERE. — Aman ne korkunç! şimdi anlıyorum, evleneli henüz iki yıl

olmamış hayalî bir çift örneğini vermekle Lord Darlington ne demek istemiş. Ah, doğru olamaz bu: Düşes bu kadına verilmiş dünyanın parasından bahsetti. Arthur'ın banka defterini nerede sakladığını biliyorum— şu yazıhanenin çekmecelerinden birinde. Ona bakıp belki keşfedebilirim işi. Edeceğim de. *(Çekmeceyi açar.)* Hayır, iğrenç bir yanlışlık bu. *(Yerinden kalkar, sahne ortasına gider.)* Ahmakça ortaya atılmış bir dedikodu! O sever *beni!* Sever *beni!* Ama niçin bakmıyacağım? Karısıyım ben, bakmaya hakkım vardır. *(Yazıhaneye döner, defteri çıkarır, sahife sahife inceler, gülümser, ferah bir nefes alır.)* Biliyordum zaten! Bu aptalca uydurulmuş hikâyede doğru bir tek kelime bile yok. *(Defteri tekrar çekmeceye koyar, bunu yaparken irkilir, başka bir defter çıkarır.)* İkinci bir defter —özel— kilitli! *(Açmaya uğraşır, ama açamaz. Gözüne yazıhanenin üstündeki kâğıt bıçağı ilişir, defterin kapağını onunla kesip ayırır, ilk sahifeden itibaren incelemeye başlar.)* "Mrs. Erlynne 600 ingiliz lirası, Mrs. Erlynne 700 ingiliz lirası, Mrs. Erlynne 400 ingiliz lirası. Ah doğru imiş! Doğru! Ne korkunç! *(Defteri fırlatır, Lord Windermere ortadaki kapıdan girer.)*

LORD WINDERMERE. — Olur şey değil sevgilim, yelpazeyi daha eve göndermediler mi? *(Orta sağa geçerken yerde defteri görür.)* Margaret, benim banka defterimi kesip açtın ha! Böyle bir şeyi yapmaya hakkın yok.

LADY WINDERMERE. — Foyanın meydana çıkmasını doğru bulmuyorsun, değil mi?

LORD WINDERMERE. — Bir kadının kocasını gizliden gizliye gözetlemesini doğru bulmuyorum.

LADY WINDERMERE. — Ben seni gözetlemiş falan değilim. Yarım saat öncesine kadar bu kadının varlığından bile haberim yoktu. Bana acıyan biri lûtfetti de ,Londra'da zaten herkesin bildiği şeyleri birer birer anlattı: Curzon Sokağına her gün yaptığın ziyaretleri, çılgınca tutkunluğunu, bu aşağılık kadın uğruna su gibi harcadığın o bir yığın parayı. *(Sola geçerek.)*

LORD WINDERMERE. — Margaret, Mrs. Erlynne hakkında böyle konuşma. Bunun ne kadar haksız olduğunu bilmiyorsun.

LADY WINDERMERE, *(Ona dönerek)*. — Mrs. Erlynne'in şerefi için çok titiz davranıyorsun. Keşke benim şerefim için de böylesine titiz olsaydın.

LORD WINDERMERE. — Senin şerefine kimse dokunmamıştır Margaret. Bir an için düşünemezsin ki — *(Defteri yazıhanenin içine geri koyar.)*

LADY WINDERMERE. — Paranı garip bir tarzda harcadığını düşünüyorum. Hepsi bu kadar. Ah sanma ki, paraya değer verdiğim var. Bana kalırsa, varımızı yoğumuzu harvurup harman savurabilirsin. Fakat asıl üzüldüğüm şey, beni sevmiş olan senin, kendini bana sev-

mesini öğreten senin, isteye isteye sunulan aşktan satın alınan aşka geçişindir. Ah ne korkunç! *(Kanapeye oturur.)* Haysiyeti kırıldığını hissetmeden benim. Sen bir şey duymuyorsun. Ben ise şerefimin lekelendiğini, büsbütün lekelendiğini hissediyorum. Şu son altı ayın şimdi bana ne kadar iğrenç geldiğini anlayamazsın. Beni her öptüğünü hatırladıkça tiksiniyorum.

LORD WINDERMERE, *(Onun bulunduğu tarafa geçerek)*. — Böyle söyleme Margaret. Dünyada senden başka kimseyi asla sevmedim.

LADY WINDERMERE, *(Ayağa kalkar)*. — Kimdir bu kadın öyleyse? Neden ona ev tutuyorsun?

LORD WINDERMERE. — Ona ev falan tutmadım.

LADY WINDERMERE. — Ama tutması için para verdin, hepsi bir.

LORD WINDERMERE. — Margaret, Mrs. Erlynne'i tanıdığımdan beri—

LADY WINDERMERE. — Mr. Erlynne diye biri var mı— yoksa o bir efsâne mi?

LORD WINDERMERE. — Kocası öleli yıllar olmuş. Şimdi yapyalnız dünyada.

LADY WINDERMERE. — Akrabası falan da yok mu? *(Bir duraklama.)*

LORD WINDERMERE. — Hiç kimsesi yok.

LADY WINDERMERE. — Oldukça garip değil mi?

LORD WINDERMERE, *(Orta solda).* — Margaret, sana diyordum ki— rica ederim dinle beni— diyordum ki, Mrs. Erlynne'i tanıdığımdan beri hiçbir kötü hareketini görmedim. Eğer yıllar önce—

LADY WINDERMERE. — Of aman! *(Orta sağa geçerek).* — Hayatı hakkında uzun uzadıya bilgi istemiyorum onun.

LORD WINREDMERE, *(Ortada).* — Hayatı hakkında uzun uzadıya bilgi verecek değilim sana. Sadece şunu söyliyeceğim: Mrs. Erlynne de vaktiyle şerefli bir kadınmış, seviliyor, sayılıyormuş, iyi bir aileye mensupmuş, mevkii varmış. Bunların hepsini kaybetmiş, fırlatıp atmış diyelim istersen. Durumu çok daha acılaştırır bu. İnsan felâketlere katlanabilir, dıştan gelir onlar, gelip geçici şeylerdir. Ama bir kimsenin kendi hataları yüzünden ıstırap çekmesi— Ah!— hayatın zehirli oku budur işte. Bundan yirmi yıl önceymiş hem de. Bir genç kızdan az kabacaymış o zaman. Evleneli senin kadar olmamış bile.

LADY WINDERMERE. — Beni ilgilendirmez. Hem bu kadınla beni aynı zamanda ağzına alma. Zevksizliktir bu. *(Sağdaki yazıhaneye otururak.)*

LORD WINDERMERE. — Margaret, bu kadını kurtarmak senin elinde. Tekrar sosyeteye girmek istiyor, hem de senin kendisine yardım emeni. *(Onun bulunduğu tarafa geçerek.)*

LADY WINDERMERE. — Benim ha!

LORD WINDERMERE. — Evet senin.

LADY WINDERMERE. — Karının küstahlığına bakın hele! *(Bir duraklama.)*

LORD WINDERMERE. — Margaret, senden büyük bir lûtuf dilemeye gelmiştim. Gerçi hiçbir zaman bilmemeni kastettiğim şeyi, Mrs. Erlynne'e epeyce bir para verdiğimi öğrendin ama, gene de senden bu lûtfu diliyorum. Ona bu geceki toplantımız için bir davetiye göndermeni istiyorum. *(Onun solunda ayakta durarak.)*

LADY WINDERMERE. — Çıldırmışsın sen! *(Ayağa kalkar.)*

LORD WINDERMERE. — Yalvarırım sana. Halk onun hakkında dedikodu yapabilir. Gerçekten yapıyorlar da. Ama aleyhinde kesin olarak bir şey bildikleri yok. Pek çok evlere girip çıkmıştır, açıkça söyleyim, senin gideceğin evlere değil, ama bu günün sosyetesindeki kadınların gittikleri yerlere. Bu tatmin etmiyor onu. Bir defa da kendisini senin kabul etmeni istiyor.

LADY WINDERMERE. — Anlaşılan kendisi için bir zafer olsun diye.

LORD WINDERMERE. — Hayır. Senin iyi bir hanım olduğunu, bir defa buraya gelirse şimdikinden daha mutlu, daha güvenilir bir hayat imkânını bulacağını biliyor da ondan. Seninle tanışmak için daha ileri gitmiyecek. Şerefini yeniden kazanmaya çabalayan bir kadına yardım etmez misin?

LADY WINDERMERE. — Hayır! Eğer

bir kadın gerçekten tövbe ederse, yıkımını hazırlıyan veya gören sosyeteye asla dönmek istemez.

LORD WINDERMERE. — Rica ediyorum senden.

LADY WINDERMERE, *(Sağdaki kapıya doğru geçerek).* — Ben akşam yemeği için giyinmeye gidiyorum. Bu gece bu bahsi tekrar açma. Arthur, *(Ona doğru giderek.)* anlaşılan sanıyorsun ki annem babam yok diye ben dünyada kimsesizim, sen de bana istediğin muameleyi yapabilirsin. Yanılıyorsun. Benim arkadaşlarım var, birçok arkadaşlarım.

LORD WINDERMERE, *(Orta solda).* — Margaret, bir çılgın gibi, uluorta konuşuyorsun. Seninle münakaşa edecek değilim, fakat bu gece Mrs. Erlynne'i çağıracaksın, bunda ısrar ediyorum.

LADY WINDERMERE, *(Orta sağda).* — Çağırmıyacağım işte. *(Orta sola geçerek.)*

LORD WINDERMERE. — Red mi ediyorsun? *(Ortada.)*

LADY WINDERMERE. — Kesin olarak.

LORD WINDERMERE. — Ne olur Margaret, bunu benim hatırım için yap. Son fırsattır bu onun için.

LADY WINDERMERE. — Bana ne?

LORD WINDERMERE. — İyi kadınlar ne kadar katı yürekli oluyorlar!

LADY WINDERMERE. — Fena erkekler de ne kadar yufka yürekli!

LORD WINDERMERE. — Margaret, biz erkekler hiç birimiz, evlendiğimiz kadınlar için gerektiği kadar iyi olamayız. Tamamiyle doğrudur bu. Fakat her halde sanmazsın ki ben hiçbir zaman— of, sözünü etmek bile korkunç!

LADY WINDERMERE. — Niçin *sen* öteki erkeklerden başka olacaksın? İşittiğime göre, Londra'da yüz kızartan bir aşk uğruna ömrünü boşuboşuna harcamıyan koca pek yokmuş.

LORD WINDERMERE. — Ben onlardan değilim.

LADY WINDERMERE. — Ben de buna emin değilim.

LORD WINDERMERE. — İçinden eminsindir. Fakat aramızda uçurum üstüne uçurum açma artık. Tanrı biliyor ki şu son birkaç dakika, bizi birbirimizden ayıracağı kadar ayırdı. Hadi otur da şu kartı yaz.

LADY WINDERMERE. — Dünyada hiçbir kuvvet bunu yaptıramaz bana.

LORD WINDERMERE, *(Yazıhaneye geçerek)*. — Öyleyse ben yazacağım.

(Elektrik ziline basar, oturup kartı yazar.)

LADY WINDERMERE. — Bu kadını davet ediyorsun, öyle mi?

(Onun bulunduğu tarafa geçerek.)

LORD WINDERMERE. — Evet.

(Bir duraklama. Parker girer.)

Parker!

PARKER. — Buyurun efendim. *(Orta sola gelir.)*

LORD WINDERMERE. — Bu tezkereyi, Curzon Sokağında No. 84 A da oturan Mrs. Erlynne'e gönder. *(Orta sola geçip tezkereyi Parker'e vererek.)* Cevap istemez.

(Parker ortadaki kapıdan çıkar.)

LADY WINDERMERE. — Arthur, eğer o kadın buraya gelirse, hakaret edeceğim kendisine.

LORD WINDERMERE. — Margaret, bu lâfı söyleme.

LADY WINDERMERE. — Aklıma koydum.

LORD WINDERMERE. — Yavrucuğum, böyle bir şey yapsan, Londra'da sana acımıyacak bir kadın kalmaz.

LADY WINDERMERE. — Londra'da beni alkışlamıyacak *iyi* bir kadın kalmaz. Biz işi pek gevşettik. Kendimizi göstermeliyiz artık. Ben bu geceden başlamak niyetindeyim. *(Eline yelpazeyi alarak.)* Evet, bu yelpazeyi bana bugün verdin, doğum günü hediyen. Eğer o kadın kapımın eşiğinden ayağını atarsa, suratına çarpacağım bunu.

LORD WINDERMERE. — Margaret, böyle bir şey yapamazsın sen.

LADY WINDERMERE. — Beni tanımıyorsun. *(Sağa doğru yürür, Parker girer.)* Parker!

PARKER. — Buyurun hanımefendi.

LADY WINDERMERE. — Yemeği kendi odamda yiyeceğim. Doğrusu canım yemek falan da istemiyor ya. Bak her şey on buçuğa kadar hazır olsun. Hem Parker, bu gece misafirlerin adlarını çok açık telâffuz etmeye dikkat et. Kimi zaman o kadar hızlı söylüyorsun ki, kaçırıyorum. Hiçbir yanlışlığa meydan vermemek için isimleri gayet kolay işitmesini özellikle istiyorum. Anladın, değil mi Parker?

PARKER. — Evet hanımefendi.

LADY WINDERMERE. — Söyliyeceğim bu kadar. *(Parker ortadaki kapıdan çıkar. Lord Windermere'e hitabederek.)* Arthur, eğer o kadın buraya gelirse— sana önceden haber vereyim ki—

LORD WINDERMERE. — Margaret, mahvedeceksin bizi!

LADY WINDERMERE. — Bizi mi? Bundan böyle hayatlarımız birbirinden ayrılıyor. Fakat elegüne karşı rezil olmaktan çekiniyorsan, hemen bu kadına yaz, söyle buraya gelmesin, istemiyorum.

LORD WINDERMERE. — Yazmıyacağım— yazamam— gelmesi lâzım.

LADY WINDERMERE. — Öyleyse ben de tam dediğim gibi hareket deceğim. *(Sağa doğru gider.)* Başka çare yok. *(Sağdaki kapıdan çıkar.)*

LORD WINDERMERE, *(Arkasından ses-*

lenerek). — Margaret! Margaret! *(Bir durak-lama.)* Aman Allahım! Ne yapayım? Ona bu kadının gerçekten kim olduğunu söylemeye cesaret edemiyorum. Bilse, utancından ölür.
(Bir sandalyeye yığılır, yüzünü elleri ile kapar.)

Perde iner.

İKİNCİ PERDE

Lord Windermere'in evinde misafir odası. Sahne gerisinin sağındaki kapı, orkestranın çalmakta olduğu dans salonuna açılır. Misafirler soldaki kapıdan girmektedirler. Sahne gerisinin solundaki kapı, ışıklar ile donatılmış sete açılmaktadır. Palmiyeler, çiçekler, parlak ışıklar. Oda misafirler ile dolu, Lady Windermere onları karşılamaktadır.

BERWICK DÜŞESİ, *(Orta geride).* — Ne tuhaf! Lord Windermere hâlâ ortalarda yok. Mr. Hopper'de çok geç kaldı. O beş dansı onun için sakladın, değil mi Agatha?

(Öne doğru gelir.)

LADY AGATHA. — Evet anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ, *(Kanapeye otura-rak.* — Kartını göreyim hele. Lady Windermere'in kartları yeniden canlandırdığına pek memnunum doğrusu. Bunlar, bir annenin tek koruma vasıtasıdır. Ah seni sâf bebecik seni! *(Karttan iki kişinin adını siler.)* Uslu akıllı bir kız böyle toy delikanlılar ile vals yapmaya kalkar mı hiç? Pek hoppaca bir hareket olur bu. Son iki dansı, set üstünde Mr. Hopper ile birlikte geçirebilirsin.

(Mr. Dumby ile Lady Plymdale dans salonundan içeri girerler.)

LADY AGATHA. — Peki anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ, *(Yelpazelenerek).* — Hava pek hoştur orada.

PARKER. — Mrs. Cowper-Cowper. Lady Stutfield. Sir James Royston. Mr. Guy Berkeley.

(Bu şahıslar adları söylendikçe girerler.)

DUMBY. — Hayırlı akşamlar Lady Stutfield. Anlaşılan mevsimin son balosu olacak bu.

LADY STUTFIELD. — Öyle zannederim Mr. Dumby. Mevsim oldukça neşeli geçti değil mi?

DUMBY. — Çok neşeli! Hayırlı akşamlar Düşes. Anlaşılan mevsimin son balosu olacak bu?

BERWICK DÜŞESİ. — Öyle zannederim Mr. Dumby. Pek sönük bir mevsimdi değil mi?

DUMBY. — Müthiş sönük, müthiş!

Mrs. COWPER-COWPER. — Hayırlı akşamlar Mr. Dumby. Galiba mevsimin son balosu olacak bu.

DUMBY. — Yo zannetmem. İki balo daha olmak ihtimali var.

(Lady Plymdale'in yanına geze geze döner.)

PARKER. — Mr. Rufford. Lady Jedburgh. Miss Graham. Mr. Hopper.

(Bu şahıslar adları söylendikçe girerler.)

HOPPER. — Nasılsınız Lady Windermere? Nasılsınız Düşes?

(Lady Agatha'yı başı ile selâmlar.)

BERWICK DÜŞESİ. — Sayın Mr. Hopper, ne iyi ettiniz de böyle erken geldiniz. Londra'da peşinizi nasıl kovaladıklarını biliyoruz hep.

HOPPER. — Londra'ya diyecek yok! Burada halk Sydney'de olduğu gibi insandan uzak durmuyor pek öyle.

BERWICK DÜŞESİ. — Ah, biz biliriz sizin değerinizi Mr. Hopper. Keşke sizin gibiler daha çok olsa bu dünyada! Hayat çok daha kolaylaşırdı. Mr. Hopper, biliyor musunuz ki, Agatha'cığımla ben Avustralya'ya karşı ne derin bir ilgi duyuyoruz. Öteye beriye uçuşan o cici, miniminicik kangrulariyle pek güzel bir yer olsa gerek. Agatha haritada yerini buldu. Ne garip bir biçimi var! Tıpkı kocaman bir valize benziyor. Ama henüz çok genç bir memleket, değil mi?

HOPPER. — O da ötekilerle ayni zamanda yaratılmadı mı Düşes?

BERWICK DÜŞESİ. — Ne kadar zekisiniz Mr. Hopper! Tamamiyle kendinize özgü bir zekânız var. Hadi alıkoymıyayım sizi şimdi.

HOPPER. — Ama ben Lady Agatha ile dans etmek isterdim Düşes.

BERWICK DÜŞESİ. — Ya! İnşallah serbest bir dansı kalmıştır. Kimseye söz vermediğin bir dans var mı Agatha?

LADY AGATHA. — Evet anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ.—Bundan sonraki mi?

LADY AGATHA. — Evet anneciğim.

HOPPER. — Bu zevkten beni yoksun etmezsiniz değil mi? *(Lady Agatha başı ile hayır der.)*

BERWICK DÜŞESİ. — Dikkatli olun,

benim küçük gevezeme çok iyi bakın Mr.Hopper. *(Lady Agatha ile Mr. Hopper dans salonuna geçerler. Lord Windermere soldan girer.)*

LORD WINDERMERE. — Margaret, seninle konuşmak istiyorum.

LADY WINDERMERE. — Bir dakika. *(Müzik durur.)*

PARKER. — Lord Augustus Lorton.

Lord Augustus girer.)

LORD AUGUSTUS. — Hayırlı akşamlar Lady Windermere.

BERWICK DÜŞESİ. — Sir James, beni dans salonuna götürür müsünüz? Augustus bu gece yemeği bizimle birlikte yedi. Gerçekten bu an için tam mânasiyle bıkmış bir haldeyim ondan.

(Sir James Royston kolunu Düşes'e verir, ve dans salonuna onunla birlikte gider.)

PARKER. — Mr. ve Mrs. Arthur Bowden. Lord ve Lady Paisley. Lord Darlington.

Bu şahıslar, adları söylendikçe girerler.)

LORD AUGUSTUS, *(Lord Windermere'e doğru gelerek)*. — Seninle özel olarak görüşmek istiyorum evlâtcığım. Hayalete döndüm artık. Biliyorum, yüzümden pek belli olmuyor. Zaten biz erkekler hiç birimiz, gerçekte olduğumuz gibi görünmeyiz. Kahrolası fena bir şey de değildir ha. Asıl öğrenmek istediğim nokta şu: Kimdir bu kadın? Nereden geliyor? Niçin lânet olası bir akrabası yok? Lânet o baş belâsı akra-

balara! Ama insan onların yüzünden saygı görüyor. Olmaz olsun bu saygı.

LORD WINDERMERE. — Mrs. Erlynne'den bahsediyorsunuz anlaşılan? Onunla tanışalı ancak altı ay oluyor.O zamana kadar varlığından bile haberim yoktu.

LORD AUGUSTUS. — O zamandan beri kendisini epeyce gördün ama.

LORD WINDERMERE, *(Soğuk bir tavırla.)* Evet,o zamandan beri onu epeyce gördüm. Sade gördüm.

LORD AUGUSTUS. — Vallahi! Kadınlar hiç çekemiyorlar onu. Bu akşam, yemeği Arabella ile birlikte yedim. Aman Yarabbi! Mrs. Erlynne hakkında söylediklerini bir işitmeliydin. Kadını, bütün kirli çamaşırlarını ortaya döküp, çırıl çıplak bıraktı... *(Yana doğru eğilerek.)* Berwick ile ben de ona: "Bunun bizce pek mahzuru yok." dedik. "Çünki bahis konusu olan bayanın her halde son derece güzel bir endamı olsa gerek." Arabella'nın yüzündeki ifadeyi görmeliydin!... Her neyse, buraya bak, aziz oğlum. Mrs. Erlynne hakkında nasıl davranacağımı bir türlü kestiremiyorum. Vallahi! Belki de evlenirdim onunla, ama bana karşı kahrolsun öyle bir kayıtsızlığı var ki... Cin gibi zeki de ha! Her şeyin izahını buluveriyor. Vallahi! Seni bile izah ediyor. Bir sürü izah yolu bulmuş senin için, hepsi de bam başka, hiçbiri ötekine uymuyor.

LORD WINDERMERE. — Benim Mrs.

Erlynne ile olan dostluğum hakkında hiçbir izaha lüzum yoktur.

LORD AUGUSTUS. — Hım!! Eh pekâlâ, öyle olsun. Şimdi buraya bak azizim, ne dersin, sosyete denilen bu lânet olası yere girebilecek mi acaba? Onu karınla tanıştıracak mısın? Bin dereden su getirmenin hiçbir faydası yok. Uzun lâfın kısası bunu yapacak mısın?

LORD WINDERMERE. — Mrs. Erlynne bu gece buraya geliyor.

LORD AUGUSTUS. — Karın ona davetiye gönderdi öyle mi?

LORD WINDERMERE. — Mrs. Erlynne'e bir davetiye gitti.

LORD AUGUSTUS. — Şu halde kimsenin bir diyeceği yok ona evlâtcığım. Ama niçin bunu bana önceden söylemedin? Beni bir yığın üzüntüden, lânet olası anlaşmazlıklardan kurtarmış olurdun.

(Lady Agatha ile Mr. Hopper geçip sahne gerisinin solunda bulunan sete çıkarlar.)

PARKER. — Mr. Cecil Graham!

(Mr. Cecil Graham girer.)

CECIL GRAHAM, *(Lady Windermere'i eğilerek selâmlar, öte yana geçip Lord Windermere'in elini sıkar.)* Hayırlı akşamlar Arthur. Niye halimi hatırımı sormuyorsun? Herkesin bana "nasılsın?" demesi hoşuma gider. Sıhhatıma karşı derin bir ilgi duyduklarını gösterir bu. Ama şimdi bu gece hiç mi hiç iyi değilim. Yemeği bizimkilerle birlikte yedim. Acaba neden in-

canın ailesi bu kadar sıkıcı olur hep? Babam yemekten sonra ille ahlâktan söz açmak istedi. Ben de ona: "Bu meselede anlayış gösterecek çağa çoktan girdiniz." dedim. Fakat tecrübem şu ki, insanlar anlayış gösterecek çağa girer girmez, büsbütün anlayışsız oluyorlar. Merhaba, Tuppy! Duyduğuma göre, yeniden evleniyormuşsunuz. Bu oyundan bıktığınızı sanırdım.

LORD AUGUSTUS. — Sen iyiden iyiye saçmalıyorsun artık delikanlı, iyiden iyiye saçmalıyorsun!

CECIL GRAHAM. — Ha, sırası gelmişken sorayım Tuppy, hangisi doğruydu? İki defa evlenmiş, bir defa mı ayrılmıştınız, yoksa iki defa ayrılmış, bir defa mı evlenmiştiniz. Ben diyorum ki, iki defa ayrılmış, bir defa evlenmiştiniz. Bu, çok daha muhtemel görünüyor.

LORD AUGUSTUS. — Pek kötü bir hafızam vardır. Hangisinin doğru olduğunu gerçekten hatırlıyamıyorum. *(Sağa doğru uzaklaşır.)*

LADY PLYMDALE. — Lord Windermere, size bir şey sormak istiyorum, çok özel bir şey.

LORD WINDERMERE. — Ay, affedersiniz, mazur görün beni, karımın yanına bir uğramam gerekiyor da.

LADY PLYMDALE. — Aman böyle bir şeyi aklınızdan bile geçirmemelisiniz. Zamanımızda bir kocanın, âlemin önünde karısiyle, azıcık ta olsa, meşgul görünmesi çok tehlikelidir. Bu, herkese, yalnız kaldıkları zaman, ona hep

dayak atıyor zannını verir. Dünya, mesut bir evlilik hayatını andıran şeyden öyle şüphe ediyor ki artık. Her neyse, ne olduğunu sofrada söylerim size.

(Dans salonunun kapısına doğru yürür.)

LORD WINDERMERE,*(Ortada).* — Margaret, seninle azıcık konuşmak istiyorum.

LADY WINDERMERE. — Lûtfen yelpazemi tutar mısınız Lord Darlington? Teşekkür ederim. *(Onun yanına gelir.)*

LORD WINDERMERE, *(Karısının yanına geçerek).* — Margaret, yemekten önce söylediğin şey imkânsız tabiî, değil mi?

LADY WINDERMERE. — O kadın bu gece buraya gelmiyecek.

LORD WINDERMERE, *(Orta sağda).* — Mrs. Erlynne buraya gelecek. Onu her ne suretle olursa olsun üzer, veya incitirsen, ikimizi de küçük düşürecek, ıstıraba sürükliyeceksin. Bunu iyice bil. Ah Margaret, ne olur inan bana. Bir kadın, kocasına inanmalıdır.

LADY WINDERMERE, *(Ortada).* — Londra, kocalarına inanan kadınlarla dolu. İnsan onları her zaman tanıyabilir. Öylesine bedbaht görünürler ki... Ama ben, onlardan biri olmak niyetinde değilim. *(İleriye doğru yürür.)* Lord Darlington, yelpazemi bana verir misiniz lûtfen? Teşekkür ederim... Faydalı bir şeydir yelpaze değil mi?... Bu gece bir arkadaşa ihtiyacım var Lord Darlington. Ona bu kadar çabuk ihtiyacım olacağını bilmiyordum.

LORD DARLINGTON. — Lady Windermere! Bu zamanın bir gün geleceğini biliyordum. Amma niçin bu gece?

LORD WINDERMERE. — Ne olursa olsun söyliyeceğim ona. Söylemeliyim. Bir hâdise çıkarsa ne yaparız? Müthiş bir şey olur. Margaret...

PARKER. — Mrs. Erlynne!

(Lord Windermere irkilir. Mrs. Erlynne girer. Çok zarif giyinmiştir, ve gayet vakur bir edası vardır. Lady Windermere yelpazesini yakalar, sonra yere düşürür. Mrs. Erlynne'e soğuk bir selâm verir. O da nazik bir selâmla karşılıkta bulunur, salına salına yürüyerek odaya geçer.)

LORD DALINGTON. — Yelpazenizi düşürdünüz Lady Windermere.

(Yerden alıp ona verir.)

Mrs. ERLYNNE, *(Ortada)*. — E daha nasılsınız bakalım Lord Windermere? Karınız ne kadar sevimli, ne kadar güzelmiş! Tıpkı bir tasvir gibi.

LORD WINDERMERE, *(Yavaş bir sesle)*. — Ne müthiş bir düşüncesizlik ettiniz de geldiniz!

Mrs. ERLYNNE, *(Gülümseyerek)*. — Ömrümde yaptığım en akıllıca iş bu. Ha, sırası gelmişken söyleyim, bu akşam benimle fazlaca meşgul olmalısınız. Kadınlardan ürküyorum. Onların bazıları ile beni tanıştırmalısınız. Erkekleri her zaman idare edebilirim. Nasılsınız

Lord Augustus? Son zamanlarda beni adamakıllı ihmal ettiniz. Dünden beri görmedim sizi. Korkarım vefasız çıktınız. Herkes bana öyle söylemişti zaten.

LORD AUGUSTUS, *(Sağda).* — Şimdi, gerçekten Mrs. Erlynne, müsaade buyrun da izah edeyim.

Mrs. ERLYNNE, *(Orta sağda).* — Hayır sayın Lord Augustus. Siz hiçbir şeyi izah edemezsiniz. Başlıca cazibeniz de budur bence.

LORD AUGUSTUS. — Ah, eğer bende cazibe adına bir şeyler buluyorsanız Mrs. Erlynne——

(Birlikte konuşurlar. Lord Windermere, Mrs. Erlynne'in hareketlerini gözetliyerek odada ne yapacağını bilmez bir halde dolaşır.)

LORD DARLINGTON, *(Lady Windermere'e).* — Benziniz ne kadar sararmış!

LADY WINDERMERE. — Korkakların benzi sarı olur hep.

LORD DARLINGTON. — Baygınlığınız var gibi. Gelin sete çıkalım.

LADY WINDERMERE. — Peki. *(Parker'e)* Parker, pelerinimi gönder dışarı.

Mrs. ERLYNNE, *(Onun yanına geçerek).* —Lady Windermere, terasınızı ışıklarla ne güzel donatmışsınız. Roma'daki Prens Doria'nınkini hatırlatıyor bana. *(Lady Windermere, soğuk bir eda ile eğilir, Lord Darlington ile birlikte sahneden çıkar.)* Oo! Nasılsınız Mr. Graham?

Şu bayan, hakkınız Lady Jedburgh değil mi? Kendisiyle tanışmayı çok isterdim.

CECIL GRAHAM, *(Kısa bir duraksama ve şaşkınlık geçirdikten sonra).* — A tabiî, hay-hay, eğer arzu ederseniz. Caroline hala, müsaade buyrun da, sizi Mrs. Erlynne ile tanıştırayım.

Mrs. ERLYNNE.—Tanıştığımıza çok memnun oldum Lady Jedburgh. *(Kanapeye, onun yanına oturur.)* Yeğeninizle ben, pek sevişiriz. Onun siyasî mesleğine karşı derin bir ilgi duyuyorum. Eminim, hayatta çok başarı gösterecek. Bir Tory (1) gibi düşünüp bir Radikal (2) gibi konuşur. Bunun da zamanımızda büyük bir önemi var. Hem de öylesine parlak bir hatip ki... Ama bu kabiliyetin ona kimden geçtiğini hepimiz biliyoruz. Daha dün Lord Allandale Park'ta bana, Mr. Graham hemen hemen halası kadar iyi konuşur diyordu.

LADY JEDBURGH, *(Sağda).* — Hakkımda bu güzel sözleri söylemekle büyük bir nezaket gösteriyorsunuz.

(Mrs. Erlynne gülümser, ve konuşmasına devam eder.)

DUMBY, *(Cecil Graham'e).* — Mrs. Erlynne'i Lady Jedburgh ile tanıştırdın mı?

CECIL GRAHAM. — Ne yapayım mecbur

(1) İngiltere'de muhafazakâr parti üyesi.

(2) Geniş ölçüde ıslahat isteyen "Radical Party" üyesi.

oldum azizim. Bir şey diyemedim. Bu kadın, insana ne isterse yaptırabiliyor. Ama nasıl, bilmiyorum.

DUMBY. — İnşallah benimle konuşmaya kalkmaz!

(Lady Plymdale'e doğru ağır ağır yürür.)

Mrs. ERLYNNE, *(Ortada. Lady Jedburgh'e).* — Perşembeye mi? Büyük bir memnuniyetle. *(Ayağa kalkar, Lord Windermere ile güle güle konuşur.)* Ne sıkıcı şeydir bu yaşlı dullara karşı nazik davranmak mecburiyeti! Ama böyle hareket etmenizi zorla isterler hep.

LADY PLYMDALE, *(Mr. Dumby'ye).* — Kimdir Windermere ile konuşan şu kadın? Ne kadar da zarif giyinmiş!

DUMBY. — Bilmem, hiç tanımıyorum. Kötü bir Fransız romanının özel olarak İngiliz pazarı için hazırlanmış lüks bir baskısına benziyor.

Mrs. ERLYNNE.—Ya, demek zavallı Dumby Lady Plymdale ile ha? İşittiğime göre, kadıncağız onu müthiş kıskanıyormuş. Bu gece benimle konuşmaya pek hevesli görünmüyor. Anlaşılan çekiniyor ondan. Şu sarışın kadınların mizacı korkunçtur. Biliyor musunuz, ilkin sizinle dans etmeyi düşünüyorum Windermere. *(Lord Windermere dudağını ısırır, ve kaşlarını çatar.)* Lord Augustus'ı bu öyle kıskandıracak ki... Lord Augustus, *(Lord Augustus sahne önüne gelir.)* Lord Windermere ille kendisiyle dans etmemi istiyor ilkin. Ev sahibi olduğu için pek hayır

diyemiyeceğim. Ama biliyorsunuz ki sizinle dans etmek çok daha hoşuma gider.

LORD AUGUSTUS, *(Yerlere kadar eğilerek).* — Keşke öyle olduğuna inanabilsem Mrs. Erlynne.

Mrs. ERLYNNE. — Bunu pekâlâ bilirsiniz. Ben, insanın ömrü boyunca sizinle dans edip te onu cazip bulacağını gözönüne getirebiliyorm.

LORD AUGUSTUS, *(Elini beyaz yeleğinin üstüne koyarak).* — Oo, teşekkür ederim, teşekkür ederim. Bütün bayanlar içinde sizin kadar tapılmaya lâyık kimse yoktur.

Mrs.ERLYNNE. — Ne güzel sözler bunlar! Öylesine sade, öylesine içten! Tam hoşuma giden tarzda bir konuşma. Peki, buketimi tutacaksınız şu halde. *(Lord Windermere'in kolunda dans salonuna doğru gider.)* Oo Mr. Dumby, nasılsınız bakalım? Son üç gelişinizde de evde bulunamadığıma üzüldüm doğrusu. Cumaya buyrun da öğle yemeğini birlikte yiyelim.

DUMBY, *(Tam bir kayıtsızlıkla).* — Memnuniyetle efendim.

(Lady Plymdale, Mr. Dumby'ye ateş püsküren gözlerle bakar. Lord Augustus, elinde buket, Mrs. Erlynne ile Lord Windermere'in arkasından dans salonuna gider.)

LADY PLYMDALE, *(Mr. Dumby'ye).* — Ah ne su katılmamış bir canavarsın sen! Söylediğin bir kelimeye bile inanamam artık. Niçin bana "Onu tanımıyorum." dedin? Arka arkaya üç defa ziyaretine gitmekteki maksadın ne? Öğ-

le yemeğine katiyen gitmiyeceksin oraya. Tabiî anlıyorsun ne demek istediğimi değil mi?

DUMBY. — Sevgili Laura'cığım, gider miyim hiç? Aklımdan bile geçirmem.

LADY PLYMDALE. — Adını söylemedin bana henüz. Kimdir bu kadın?

DUMBY, *(Hafifce öksürür, ve saçını düzeltir).* — Mrs Erlynne adında biri.

LADY PLYMDALE. — Şu kadın ha!

DUMBY. — Evet, herkes onu bu adla çağırıyor.

LADY PLYMDALE. — Aman ne meraklı, ne olağanüstü meraklı bir şey bu! Gerçekten ona bir alıcı gözü ile bakmalıyım. *(Dans salonunun kapısına gider, ve içeri bakar.)* Hakkında çok kötü şeyler işittim. Zavallı Windermere'i yıkıma sürüklüyor diyorlar. Üstelik de, bu kadar yol iz bilir bir bayan diye geçinen Lady Windermere, onu evine davet ediyor! Aman ne tuhaf! Ne tuhaf! Tam mânasiyle budalaca bir iş yapmak için son derece iyi bir kadın olmak gerekiyor demek. Cuma günü öğle yemeğine gidecek sin oraya.

DUMBY. — Niçin?

LADY PLYMDALE.—Niçin olacak,kocamı da birlikte götürmeni istiyorum da ondan. Son zamanlarda iltifatı o kadar arttırdı ki, sunturlu bir baş belâsı kesildi. İşte şimdi bu kadın, onun için tam biçilmiş kaftan. Müsaade ettiği sürece, kocam etrafında pervane gibi dönecek, beni de rahatsız etmiyecektir. Seni temin ede-

rim ki bu çeşit kadınlar çok faydalıdırlar. Başkalarının evlilik hayatının temelini teşkil ederler.

DUMBY. — Ne anlaşılmaz bir insansın sen!

LADY PLYMDALE, *(Ona bakarak)*. — Keşki *sen de* öyle olsan!

DUMBY. — Öyleyimdir—, ama kendim için yalnız. Dünyada iyice tanımak istediğim biri varsa, o da kendimimdir. Fakat şimdilik bunun için hiçbir imkân göremiyorum.

(Dans salonuna geçerler. Lady Windermere ile Lord Darlington setten içeri girerler.)

LADY WINDERMERE. — Evet. Onun buraya gelişi çok fena, katlanılır şey değil. Bugün çayda ne demek istediğinizi ancak şimdi anlıyorum. Niçin bana doğrudan doğruya söylemediniz? Söylemeliydiniz.

LORD DARLINGTON. — Dilim varmadı. Bir erkek, başka bir erkek hakkında, bu gibi şeyleri söyleyemez. Ama bu gece size onu buraya davet ettireceğini bilseydim, her halde söylerdim. Bu hakarete uğramazdınız bari.

LADY WINDERMERE. — Onu ben davet etmedim. Yalvarmalarıma rağmen, emirlerime rağmen, gelmesinde ısrar etti. Ah, bu ev benim için haramdır artık. O, kocamla dans ederken, buradaki her kadının benimle alay ettiğini hissediyorum. Bunu haketmiş olmak için ben ne yaptım? Bütün hayatımı bağışladım ona. O da

aldı, yıprattı, perişan etti. Kendi gözümden düştüm; cesaretsizim— bir korkağım ben!

(Kanapeye oturur.)

LORD DARLINGTON. — Eğer sizi biraz olsun tanıyorsam, biliyorum ki size böyle muamele eden bir adamla yaşayamazsınız artık. Onunla ne biçim bir hayat geçireceksiniz? Günün her anında size yalan söylediğini hissedeceksiniz. Gözlerindeki bakışın yapmacık, sesinin yapmacık, okşayışının yapmacık, aşkının yapmacık olduğunu sezeceksiniz. Başkalarından bıktığı zaman size dönecek, onu avutmak zorunda kalacaksınız. Başkalarına düşkün olduğu zaman size gelecek, onu kendinize bağlamaya uğraşacaksınız. Onun gerçek hayatının maskesi, sırrını gizliyecek örtüsü olacaksınız.

LADY WINDERMERE. — Haklısınız, yerden göğe kadar haklısınız. Fakat ne yana döneyim, bilmiyorum. Arkadaşım olacağınızı söylemiştiniz Lord Darlington. Söyleyin, ne yapayım? İşte şimdi arkadaşlık edin bana.

LORD DARLINGTON. — Erkekle kadın arasında arkadaşlık olamaz. Nefret, düşmanlık, taparcasına bir saygı ve sevgi olur ama, arkadaşlık olmaz. Seviyorum sizi.

LADY WINDERMERE. — Hayır, hayır!

(Ayağa kalkar.)

LORD DARLINGTON. — Evet, seviyorum! Siz benim için dünyada her şeyden üstünsünüz. Kocanız ne veriyor size? Hiçbir şey. Nesi varsa, herkesin önünde sizi küçük düşürmek

için, arkadaşlık çevrenize, yuvanıza, zorla sok-tuğu bu aşağılık kadına veriyor. Bense size hayatımı sunuyorum.

LADY WINDERMERE. Lord Darlington!

LORD DARLINGTON. — Hayatımı, bütün hayatımı. Alın onu, ne isterseniz yapın... Seviyorum sizi— şimdiye kadar hiçbir canlı varlığı sevmediğim bir aşkla seviyorum. Sizi ilk gördüğüm andan beri sevdim, körler gibi, taparcasına, çılgıncasına sevdim. Bunu bilmiyordunuz o zaman, şimdi biliyorsunuz. Bırakın, gidin bu evi bu gece. Elâlemin lâfından, sosyetenin dedikodusundan ne çıkar demiyeceğim. Bunlardan çok şey çıkar, hem de pek çok. Fakat hayatta öyle anlar olur ki, insan şu iki yoldan birini seçmek zorunda kalır: ya kendi ömrünü tıs tamam, eksiksiz, bütün olarak sürmeyi; yahut da ikiyüzlü âlemin istediği yapmacık, basit, haysiyetsiz bir varlığı sürüklemeyi. İşte şimdi siz tam o andasınız. Bu iki yoldan birini seçin! Ne olur sevgilim, seçin!

LADY WINDERMERE, *(Lord Darlington'dan yavaş yavaş uzaklaşıp ürkek gözlerle ona bakarak)*. — Yok bende o cesaret.

LORD DARLINGTON, *(Arkasından giderek)*. — Hayır, var sizde o cesaret. Belki altı aylık bir ıstıraba, hattâ yüz karasına mal olacak bu sizin için. Ama artık onun adını değil de, benimkini taşıdığınız zaman, her şey düzelecek. Margaret, sevgilim, bir gün gelecek karım olacak sevgilim, evet karım! Biliyorsunuz bunu ar-

tık. Nesiniz şimdi? Kanunun size verdiği yeri bu kadın almıştır. Hadi gidin, çıkın bu evden artık, başınız dimdik olarak, dudaklarızda gülümseme ile, gözlerinizde cesaretle çıkın. Bütün Londra bunu niçin yaptığınızı bilecek, bilecek ama, sizi kim kınayacak? Hiç kimse. Hem kınasalar da, ne çıkar? Yanlış mı? Yanlış olan nedir? Bir erkek için, utanma sıkılma nedir bilmiyen bir kadın uğruna karısını bırakıp gitmek yanlıştır; bir kadın için de, şerefini bu tarzda lekeleyen bir erkekle ömür sürmek. Bir defa bana "hiçbir işte uzlaşmaya yanaşmam", demiştiniz. Şimdi de sakın yanaşmayın. Cesur olun! Kendinizi gösterin.

LADY WINDERMERE. — Korkuyorum bunu yapmaktan. Bırakın düşüneyim, bekliyeyim. Kocam belki döner bana.

(Kanapeye oturur.)

LORD DARLINGTON. — Siz de onu gene kabul edersiniz öyle mi? Ne yazık, düşündüğüm gibi çıkmadınız. Siz de tıpkı öteki kadınlar gibisiniz. Övgüsünü hor gördüğünüz bir dünyanın tenkidi ile karşılaşmaktansa her şeye göğüs germeye razısınız. Bir haftaya varmaz bu kadınla parkta araba gezintilerine çıkacaksınız. O sizin gedikli misafiriniz, en yakın arkadaşınız olacak. Bu korkunç bağı bir hamlede koparmaktansa her şeye katlanacaksınız. Hakkınız var. Hiç cesaretiniz yokmuş, hiç.

LADY WINDERMERE. — Ne olur, düşünecek vakit bırakın bana. Şimdi size cevap vere-

mem. *(Elini sinirli sinirli alnının üstünde dolaştırır.)*

LORD DARLINGTON. — Ya şimdi verirsiniz, ya hiç vermezsiniz.

LADY WINDERMERE. — Öyleyse hiç vermem.

(Bir duraklama.)

LORD DARLINGTON. — Kalbimi parçalıyorsunuz benim!

LADY WINDERMERE. — Benimki zaten paramparça.

(Bir duraklama.)

LORD DARLINGTON. — Yarın İngiltere'den ayrılıyorum. Bu sizi son görüşümdür. Beni bir daha hiç görmiyeceksiniz. Bir an için hayatlarımız kavuştu, ruhlarımız birbirine dokundu. Bundan böyle asla kavuşmamaları, birbirlerine asla dokunmamaları gerek. Hoşça kalın Margaret. *(Çıkar.)*

LADY WINDERMERE. — Ne kadar yalnızım hayatta! Ah, ne kadar yalnız!

(Müzik durur. Berwick Düşesi ile Lord Paisley güle söyleye girerler. Öteki misafirler de dans salonundan içeri gelirler.)

BERWICK DÜŞESİ. — Margaret'ciğim, biraz önce Mrs. Erlynne ile öyle tatlı tatlı lâf attık ki. Doğrusu, bugün öğleden sonra onun hakkında size söylediklerime çok üzüldüm. Şüphesiz, madem ki siz davet ettiniz, kendisine kimsenin bir diyeceği olmasa gerek. Son derece akıllı bir kadın, hem hayat hakkında çok mâkul

görüşleri var. "Bir defadan fazla evlenen kimseleri hiç beyenmiyorum." dedi bana. Bu yüzden zavallı Augustus için korkum kalmadı artık. Neden halk onun aleyhinde bulunuyor, aklım ermiyor bir türlü. Şu benim korkunç yeğenlerim— Saville'lerin kızları yok mu? Onların başının altından çıkıyor bu. İşleri güçleri hep dedikodudur zaten. Ama sizin yerinizde olsam, gene de Hamburg'a giderim, yavrum, sahiden giderim. Çünki o biraz fazla alımlı Hani nerede Agatha? Ha işte oradaymış. *(Lady Agatha ile Mr. Hopper setten içeri girerler.)* Mr. Hopper, bakın çok, çok kızdım size. Agatha'yı dışarı, sete çıkarmışsınız. Bilmezsiniz ne kadar narindir O.

HOPPER, *(Orta solda).* — Çok özür dilerim Düşes. Bir dakika için çıkmıştık, sonra konuşakalmışız.

BERWICK DÜŞESİ, *(Ortada).* — Ah, o güzelim Avustralya hakkında, her halde?

HOPPER. — Evet.

BREWICK DÜŞESİ. — Agatha, yavrum! *(El işareti ile onu çağırır.)*

LADY AGATHA. — Efendim anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ, *(Bir yana çekerek yavaşça).* — Mr. Hopper kesin olarak—

LADY AGATHA. — Evet anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ. — E, sen ne cevap verdin sevgili çocuğum?

LADY AGATHA. — Peki dedim anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ, *(Sevgi ile).* — Bi-

ricik yavrum benim! Hep te en uygunu neyse, onu söylersin. Mr. Hopper! James! Agatha bana her şeyi anlattı. İkiniz de sırrınızı ne kadar kurnazca saklamışsınız!

HOPPER. — Şu halde Agatha'yı alıp Avustralya'ya götürmeme bir şey demiyorsunuz, öyle mi Düşes?

BERWICK DÜŞESİ, *(Öfkeli öfkeli).* — Avustralya'ya mı? Aman, o korkunç, bayağı yerin adını anmayın bana.

HOPPER. — Ama o gelmek isterim dedi.

BERWICK DÜŞESİ, *(Sert bir eda ile).* — Öyle mi dedin Agatha?

LADY AGATHA. — Evet anneciğim.

BERWICK DÜŞESİ. — Agatha, dünyada en saçma ne varsa, onu söylersin. Bana sorarsanız, genel olarak Grosvenor Meydanı, oturmak için sıhhata daha uygun bir yerdir. Orada da bir sürü kaba saba insan vardır ama, hiç değilse süsüne sürüne öteye beriye gezinen o çirkin kangrular yoktur. Neyse bu meseleyi yarın görüşürüz. James, Agatha'yı indirebilirsin. Öğle yemeğine geleceksin tabiî. İkide değil de bir buçukta gel. Düka'nın sana söyleyecekleri vardır eminim.

HOPPER. — Ben de Düka ile biraz lâf atmak isterdim Düşes. Benimle henüz bir kelime bile konuşmuş değildir.

BERWICK DÜŞESİ. — Zannederim göreceksiniz, yarın size epeyce söyliyecekleri olacak. *(Lady Agatha, Mr. Hopper ile birlikte çıkar.)* Hadi artık hayırlı geceler Margaret. Korkarım

bunlarınki de o eski, eski hikâye yavrum. Aşk— eh ilk bakışta aşk değil ama, mevsimin sonunda aşk. Çok daha tatmin edicidir bu.

LADY WINDERMERE. — Hayırlı geceler, Düşes.

(Berwick Düşesi Lord Paisley'in kolunda çıkar.)

LADY PLYMDALE. — Margaret'ciğim, ne güzel bir kadınla dans ediyordu kocan! Senin yerinde olsam çok kıskanırdım doğrusu. Yakın bir arkadaşın mı bari?

LADY WINDERMERE. — Hayır.

LADY PLYMDALE. — Ya, sahi mi? Gecen hayrolsun canım.

(Mr. Dumby'ye bakıp çıkar.)

DUMBY. — Şu Hopper'in ne hoyrat halleri var böyle!

CECIL GRAHAM. — Oo! Görgüsüz kibarlardan biridir Hopper. Bildiğim kibar tiplerinin en kötüsü.

DUMBY. — Anlayışlı kadındır şu Lady Windermere. Evli bayanların çoğu Mrs. Erlynne'in gelmesine razı olmazlardı. Fakat Lady Windermere'da sağduyu dedikleri o herkeste bulunmıyan şey var.

CECIL GRAHAM. — Windermere da düşüncesiz bir hareket kadar hiçbir şeyin insanı masûm göstermiyeceğini öyle bir biliyor ki.

DUMBY. — Evet, Windermere'cığım asrîleşiyor nerdeyse. Böyle olacağı hiç aklımdan geçmezdi.

(Lady Windermere'i başı ile selâmlayıp çıkar.)

LADY JEDBURGH.—Geceniz hayırlı olsun Lady Windermere. Mrs. Erlynne ne alımlı bir kadın! Perşembe günü bize öğle yemeğine gelecek. Siz de buyurmaz mısınız? Piskopos ile sayın Lady Merton'u da bekliyeceğim, söz verdiler.

LADY WINDERMERE. — Ne yazık ki meşgulüm Lady Jedburgh.

LADY JEDBURGH. — Buna çok üzüldüm. Hadi gel yavrum.

(Lady Jedburgh ile Miss Graham çıkarlar.) (Mrs. Erlynne ile Lord Windermere girerler.)

Mrs. ERLYNNE. — Güzel bir balo oldu doğrusu. Bana hep eski günleri hatırlattı. *(Kanapeye oturur.)* Görüyorum ki sosyetede vaktiyle ne kadar kaçık vardı ise gene de o kadar var. Hiçbir şeyi değişmemiş bulmak pek hoşuma gitti. Yalnız Margaret müstesna. O, adamakıllı güzelleşmiş. Kendisini son gördüğüm zaman— yirmi yıl önce— kundakta çirkin bir şeydi. İnan olsun, gerçekten çirkin. Ya sayın Düşes! Hem o tatlı Lady Agatha! Tam hoşuma giden kız tipi. Ha, ne diyecektim? Gerçekten Windermere, eğer ben Düşes'in gelini olursam—

LORD WINDERMERE, *(Onun soluna oturarak)*. — Fakat siz—

(Mr. Graham geri kalan misafirler ile birlikte çıkar. Lady Windermere, kocası ile Mrs. Erlynne'e hakaret ve ıstırap dolu bir bakışla bakar. Onlar ise varlığından haberdar değildir onun.)

Mrs. ERLYNNE. — Oo, evet, yarın on ikide gelecek. Bu gece teklif etmek istedi. Ona bakarsanız etti de. Boyuna teklif etti durdu. Zavallı Augustus, bilirsiniz bir şeye nasıl tutturur. Ne fena bir âdet! "Ama yarına kadar size bir cevap vermiyeceğim." dedim. Tabiî evleneceğim onunla. Hem diyebilirim ki, bugünün şöyle böyle ev kadınları ile kıyaslanınca, pek beğenilecek bir eş olacağım ona. Lord Augustus'ın da epeyce iyi tarafları var. Bereket versin bunların hepsi dışta. Tam iyi vasıfların bulunması gerektiği yerde. Şüphesiz bu işte siz de benden yardımınızı esirgemiyeceksiniz.

LORD WINDERMERE. — Lord Augustus'ı kışkırtayım diye bana başvurulmuyor sanırım.

Mrs. ERLYNNE. —Yoo, hayır. Bu işi ben yapıyorum. Ama siz de bana dolgunca bir gelir sağlıyacaksınız Windermere, değil mi?

LORD WINDERMERE, *(Kaşlarını çatarak)*. — Bu gece benimle görüşmek istediğiniz şey bu mu?

Mrs. ERLYNNE. — Evet.

LORD WINDERMERE, *(Sabırsızlandığını gösteren bir hareketle)*. — Onu burada konuşacak değilim.

Mrs. ERLYNNE, *(Gülerek)*. — Öyleyse terasta konuşuruz. İş hayatının bile güzel bir dekoru olmalıdır, değil mi Windermere? Uygun bir dekor içinde kadınların başaramıyacağı şey yoktur.

LORD WINDERMERE. — Yarın olsa olmaz mı?

Mrs. ERLYNNE. — Hayır. Biliyorsunuz ki yarın ona peki cevabını vereceğim. Eğer üç kuşak öteye bir amca çocuğundan, —veya ikinci bir kocadan—, yahut da bu çeşit uzak bir akrabadan kalma yılda —ha ne deyim?— 2000 İngiliz liralık bir gelirim olduğunu da söyleyebilsem, bence iyi bir şey olur. Cazibemi arttırır bu, değil mi? Şimdi bana bir iltifatta bulunmak için elinizde güzel bir fırsat var Windermere. Ama siz iltifatlar sunmakta pek becerikli değilsiniz. Korkarım Margaret o mükemmel alışkanlığı edinmeniz için teşvik etmiyor sizi. Onun hesabına büyük bir hatadır bu. Erkekler güzel şeyleri söylemeyi bırakınca, onları artık düşünemez de olurlar. Fakat ciddî olarak, 2000 İngiliz lirasına ne dersiniz? Bana kalırsa 2500 olsun. Modern hayatta yedek akçe her şey demektir. Windermere, şu dünyanın son derece eğlenceli bir yer olduğunu düşünmüyor musunuz? Bence öyle.

(Lord windermere ile birlikte sete çıkar. Dans salonunda müzik başlar.)

LADY WINDERMERE. — Artık bu evde daha fazla durmak imkânsız. Beni seven bir erkek bu gece bütün hayatını önüme serdi de reddettim. Ne budalaymışım! Şimdi ben, benimkini ona sunacağım, benimkini ona vereceğim, ona gideceğim. *(Mantosunu giyer, kapıya gider, sonra geri döner. Masaya oturup bir mektup yazar,*

zarfa koyar, ve masanın üstüne bırakır.) Zaten Arthur beni hiçbir zaman anlamadı. Bunu okuyunca anlıyacak. Hayatını dilediği gibi sürsün artık. Ben benimkine en iyi bulduğum, en doğru bulduğum yönü verdim. Evlilik bağını koparan odur, ben değilim. Ben yalnızca onun esaret zincirini kırıyorum. *(Çıkar.)*

(Parker soldan girer, ve sağdaki dans salonuna geçer. Mrs. Erlynne girer.)

Mrs. ERLYNNE. — Lady Windermere dans salonunda mı?

PARKER. — Hanımefendi şimdi dışarı çıktılar.

Mrs. ERLYNNE. — Dışarı mı? Terasta değil ama.

PARKER. — Hayır efendim, evden dışarı çıktılar.

Mrs. ERLYNNE, *(İrkilir, yüzünde şaşkın bir ifade ile uşağa bakar.)*. — Evden dışarı mı?

PARKER. — Evet efendim. Lord cenapları için masanın üstünde bir de mektup bıraktıklarını söylediler.

Mrs. ERLYNNE. — Lord Windermere için bir mektup öyle mi?

PARKER. Evet efendim.

Mrs. ERLYNNE. — Peki teşekkür ederim. *(Parker çıkar. Dans salonundaki müzik durur.)* Evinden gitti ha! Kocasına yazılmış bir de mektup! *(Yazıhaneye gider, mektuba bakar. Onu alır, korkudan ürpere ürpere gene yerine koyar.)* Hayır, hayır! Olamaz bu! Hayat facia-

rını tekrar etmez böyle! Ah, niçin bu korkunç kuruntu sarıyor beni? Niçin şimdi ömrümün unutmasını en çok istediğim bir anını hatırlıyorum? Facialarını tekrar mı ediyor hayat? *(Mektubu açar ve okur, sonra üzgün bir halde bir sandalyeye çöker.)* Ah, ne korkunç! Yirmi yıl önce babasına yazdığım aynı kelimeler! Bunun cezasını nasıl da acı acı çektim! Hayır, benim cezam, benim gerçek cezam bu gece, şimdi!

(Hâlâ sağda oturmaktadır. Lord Windermere soldan girer.)

LORD WINDERMERE. — Karıma Allaha ısmarladık dediniz mi?

(Ortaya gelir.)

Mrs. ERLYNNE, *(Mektubu elinde buruşturarak)*. — Evet.

LORD WINDERMERE. — Nerede kendisi?

Mrs. ERLYNNE. — Çok yorgunmuş. Yatmaya gitti. "Başım ağrıyor." dedi.

LORD WINDERMERE. — Bir gidip bakayım öyleyse. Mâzur görürsünüz beni değil mi?

Mrs. ERLYNNE, *(Yerinden fırlıyarak)*. — Oo, hayır. Ciddî bir şeyi yok. Sadece çok yorgun, o kadar. Hem daha yemek salonunda hâlâ misafirler var. Onlara mazeretlerini bildirmenizi istiyor. "Beni kimse rahatsız etmesin." dedi. *(Mektubu düşürür.)* Size söyleyim diye de rica etti bana.

LORD WINDERMERE, *(Yerden mektubu alır).* — Bir şey düşürdünüz.

Mrs. ERLYNNE. — Ha, evet, teşekkür ederim, benim şeyim.

(Almak için elini uzatır.)

LORD WINDERMERE, *(Hâlâ mektuba bakarak).* — Fakat karımın el yazısı bu, değil mi?

Mrs. ERLYNNE, *(Çabucak mektubu alır).* — Evet, öyle— bir adres. Arabamı çağırsınız, söyler misiniz lûtfen?

LORD WINDERMERE. — Başüstüne. *(Sola doğru yürür ve çıkar.)*

Mrs. ERLYNNE. — Teşekkürler ederim. Ne yapabilirim acaba? Ne yapabilirim? Önceden hiç hissetmediğim kuvvetli bir sevginin uyandığını duyuyorum içimde. Ne olabilir bunun mânası? Annenin başına gelenler kızınkine gelmemelidir. Korkunç bir şey olur bu. Onu nasıl kurtarabilirim? Çocuğumu nasıl kurtarabilirim? Bir an yıkabilir bir hayatı. Bunu benden daha iyi kim bilir ki? Windermere evden uzaklaştırılmalıdır. Bu mutlak lâzım. *(Sola doğru gider.)* Ama nasıl yapacağım bu işi? Bir yolunu bulup yapmalı. Oo!

(Lord Augustus, elinde çiçek demeti ile, sağdan girer.)

LORD AUGUSTUS. — Sayın hanımefendi, öyle bir merak içindeyim ki! İstirhamıma bir cevap vermek lûtfunda bulunmaz mısınız?

Mrs. ERLYNNE. — Lord Augustus, dinle-

yin beni. Lord Windermere'i hemen şimdi sizin kulübe götüreceksiniz, orada mümkün olduğu kadar da uzunca bir zaman alıkoyacaksınız. Anlıyorsunuz değil mi?

LORD AUGUSTUS. — Ama siz bana erken yatıp erken kalkmanızı istiyorum, demiştiniz.

Mrs. ERLYNNE, *(Sinirli sinirli).* — Size ne söylüyorsam onu yapın. Size ne söylüyorsam onu yapın.

LORD AUGUSTUS. — Ya bunda benim kazancım?

Mrs. ERLYNNE. — Kazancınız mı? Kazancımız mı? Oo! Onu yarın isteyin benden. Fakat bu gece Windermere'i gözünüzün önünden ayırmayın. Eğer ayıracak olursanız, sizi hiçbir zaman affetmiyeceğim. Yüzünüze bir daha hiç bakmıyacağım. Sizinle artık hiçbir ilgim kalmıyacak. Unutmayın, Windermere'i kulüpte alıkoyacaksınız, bu gece eve bırakmıyacaksınız. *(Soldan çıkar.)*

LORD AUGUSTUS. — Olur şey değil, daha şimdiden kocası sayılabilirim. Gerçekten sayılabilirim. *(Arkasından şaşkın bir halde gider.)*

Perde iner.

ÜÇÜNCÜ PERDE

Lord Darlington'ın dairesi. Sağda ocağın önünde geniş bir kanape. Sahnenin arka tarafındaki pencereye boydan boya bir perde çekilmiştir. Sağda ve solda kapılar. Sağda bir masa, üzerinde yazı takımları. Ortada bir masa, üzerinde sifonlar, bardaklar, ve tantal çerçevesi. Solda bir masa, üzerinde puro ve sigara kutuları. Işıklar yanmaktadır.

LADY WINDERMERE, *(Ocağın başında ayakta durarak).* — Niçin gelmiyor acaba? Bu bekleyiş korkunç bir şey. Burada olmalıydı. Niçin değil? Olsaydı, ihtiras dolu sözler ile içimde bir heyecan uyandırırdı. Üşüyorum— sevgiden yoksun bir zavallı gibi üşüyorum. Şimdiye kadar Arthur mektubumu okumuştur her halde. Beni sevse, arkamdan gelir, zorla geri götürürdü. Fakat sevmiyor. Bu kadın engel oluyor ona, bu onu büyülemiş, buyruğu altına almış. Eğer bir kadın bir erkeği zaptetmek isterse, sadece onun içindeki en kötü yönsemeye hitabetmelidir. Biz erkekleri tanrılaştırıyoruz, onlar bizden uzaklaşıyorlar. Başkaları onları köpek yerine koyuyor, yaltaklanıp sadakat gösteriyorlar. Hayat ne iğrenç! Ah! Ne çılgınlık ettim de geldim buraya! Ne müthiş bir çılgınlık! Ama gene de bilmiyorum, hangisi daha fena acaba? Seven bir erke-

ğin insafına mı bırakılmak, yoksa insanın kendi evinde haysiyetini kıran bir erkeğin karısı mı olmak? Hangi kadın bilir bunu? Bütün dünya yüzünde hangi kadın? Ama hayatımı vereceğim bu adam, beni hep sevecek mi bakalım? Ona ne getiriyorum? Gülmesini unutmuş dudaklar, ağlaya ağlaya kör olmuş gözler, sıcaklığını kaybetmiş eller, bir de buz gibi soğuk bir kalb. Ona hiçbir şey getirmiyorum. Geri dönmeliyim. Hayır, dönemem. Mektubum beni onların pençesine düşürdü. Kabul etmez beni Arthur artık.Ah o uğursuz mektup! Hayır, Lord Darlington yarın İngiltere'den ayrılıyor. Onunla gideceğim. Başka çare yok. *(Birkaç saniye oturur, sonra birdenbire yerinden fırlar, mantosunu giyer.)* Hayır, hayır! Geri döneceğim. Arthur ne isterse yapsın bana. Bekleyemem burada. Çılgınlık ettim de geldim zaten. Hemen gitmeliyim. Lord Darlington'a gelince— Ah, işte geldi! Ne yapacağım şimdi? Ne diyebilirim ona? Bırakacak mı gideyim? Ben erkeklerin hoyrat, korkunç olduklarını işitmiştim. Ay! *(Yüzünü elleri ile kapar.)*

(Mrs. Erlynne soldan girer.)

Mrs. ERLYNNE. — Lady Windermere! *(Lady Windermere irkilir, ve ona bakar. Sonra nefretle geri çekilir.)* Allaha çok şükür vaktinde geldim. Hemen kocanızın evine dönmelisiniz.

LADY WINDERMERE. — Dönmeliyim öyle mi?

Mrs. ERLYNNE, *(Emir verir gibi).* —

Evet, dönmelisiniz. Kaybedilecek bir saniye bile yok. Her an Lord Darlington eve gelebilir.

LADY WINDERMERE. — Yaklaşmayın bana.

Mrs. ERLYNNE. — Ah, siz felâketin eşiğinde, korkunç bir uçurumun kenarındasınız. Derhal buradan çıkmalısınız. Arabam köşe başında bekliyor. Hadı benimle birlikte gelin, binip doğru eve gidelim. *(Lady Windermere mantosunu çıkarıp kanapenin üstüne fırlatır.)* Ne yapıyorsunuz?

LADY WINDERMERE. — Mrs. Erlynne, eğer buraya gelmeseydiniz, geri dönecektim. Fakat sizi karşımda gördüğüm için, içimden öyle geliyor ki, dünyada hiçbir kuvvet beni Lord Windermere ile aynı çatı altında yaşamaya ikna edemez artık. Sizi görünce tepeden tırnağa nefret kesiliyorum. Sizde bir şey var ki, en azgın öfkeyi kımıldatıyor içimde. Hem buraya niçin geldiğinizi de biliyorum. Beni kandırıp götürmeniz için kocam gönderdi sizi. Kendisi ile aranızda ne gibi bir münasebet varsa, ona örtü hizmetini göreyim diye.

Mrs. ERLYNNE. — Aman! Böyle bir şey düşünmüyorsunuz her halde, düşünemezsiniz.

LADY WINDERMERE. — Kocama dönün Mrs. Erlynne. O, sizindir artık, benim değil. Bir rezalet çıkacak diye korkuyor anlaşılan. Böyle korkaktır erkekler işte. Hem toplumun kanunlarına aykırı hareket ederler, hem de âlemin dilinden ödleri patlar. Ama kendini hazırlarsa iyi

eder. Başına bir rezalet gelecek. Bundan hiç şüphesi olmasın. Hem Londra'da yıllardan beri kimsenin başına gelmiyen en çirkin rezalet. Her bayağı gazetede kendi adını görecek o, her iğrenç yaftada da benimkini.

Mrs. ERLYNNE. — Hayır, hayır.

LADY WINDERMERE. — Evet görecek. Kendi gelseydi eğer, açıkça söyleyim ki, benim için birlikte hazırlamış olduğunuz o haysiyet kırıcı hayata dönecektim. Dönüyordum zaten. Fakat kendi evde otursun, tarafından haberci diye de sizi göndersin— oo! Kepazeliktir bu yaptığı, kepazelik.

Mrs. ERLYNNE, *(Ortada)*. — Lady Windermere, hem bana son derece haksızlık ediyorsunuz, hem de kocanıza. O sizin burada olduğunuzu bilmiyor bile. Sizi kendi evizinizde her türlü tehlikeden uzak sanıyor. Kendi odanızda uyuyorsunuz sanıyor. Ona yazdığınız o çılgınca mektubu hiç okumadı.

LADY WINDERMERE, *(Sağda)*. — Hiç okumadı mı?

Mrs. ERLYNNE. — Hayır. Buna dair hiçbir şey bilmiyor.

LADY WINDERMERE. — Beni ne kadar bön bir insan sanıyorsunuz. *(Ona doğru giderek.)* Yalan söylüyorsunuz bana siz.

Mrs. ERLYNNE, *(Kendini tutarak)*. — Yalan söylemiyorum. Doğruyu söylüyorum size.

LADY WINDERMERE. — Eğer kocam

benim mektubumu okumadıysa, nasıl oluyor da siz burada bulunuyorsunuz? Hiç utanmadan girdiğiniz o evi bırakıp çıktığımı size kim söyledi? Nereye gittiğimi size kim söyledi? Kocam tabiî. Hem sizi de beni tuzağa düşürüp geri götüresiniz diye yolladı. *(Sola geçer.)*

Mrs. ERLYNNE, *(Orta sağda).* — Kocanız mektubu katiyen görmedi. Onu ben gördüm, ben açtım, ben okudum.

LADY WINDERMERE, *(Ona dönerek).* — Benim kocama yazdığım mektubu açtınız ha? Buna nasıl cesaret ettiniz? Edemezsiniz!

Mrs. ERLYNNE. — Edemez miyim? Oo! Yuvarlanmakta olduğunuz uçurumdan sizi kurtarmak için, dünyada cesaret edemiyeceğim hiçbir şey yoktur, şu koca dünyada hiçbir şey. İşte mektup. Onu kocanız okumadı. Hiçbir zaman da okumayacak. *(Ocağa giderek.)* Asla yazılmamalıydı bu. *(Yırtıp ateşe atar.)*

LADY WINDERMERE, *(Sesinde ve bakışında sonsuz bir nefretle).* — Bütün bunları söylüyorsunuz ama, yine de o mektubun benim olduğunu nerden bileyim? Böyle sudan, basbayağı bir düzenle beni aldatabileceğinizi sanıyorsunuz anlaşılan!

Mrs. ERLYNNE. — Ah, niçin sözlerimin hiç birine inanmıyorsunuz? Buraya gelmekteki maksadım nedir sanıyorsunuz? Büsbütün yıkıma sürüklenmenizi önlemekten başka, sizi korkunç bir yanlışlığın âkıbetinden kurtarmaktan

başka nedir? Şimdi yakılan mektup sizin *mektubunuzdu.* Yemin ederim.

LADY WINDERMERE, *(Yavaş yavaş).* — Ben bakmadan önce onu yakmak için epeyce uğraştınız ama. İnanamam size.Hayatı baştan başa bir yalan olan siz, nasıl olur da herhangi bir şey hakkında doğruyu söylersiniz? *(Oturur.)*

Mrs. ERLYNNE, *(Çabuk çabuk).* — Benim hakkımda ne isterseniz onu düşünün, Beni yermek için ne isterseniz onu söyleyin. Ama evinize dönün, kocanıza dönün. Seviyorsunuz onu.

LADY WINDERMERE, *(Asık bir suratla).* — Sevmiyorum onu ben.

Mrs. ERLYNNE. — Seviyorsunuz. Hem biliyorsunuz ki, o da sizi seviyor.

LADY WINDERMERE. — Sevgiden mevgiden anlamaz o. Anlasa da ancak sizin kadar anlar. Ama biliyorum ben ne istediğinizi. Beni eve döndürmekte büyük bir çıkarınız olacak sizin. Aman Allahım! Kim bilir nasıl bir hayat yaşıyacağım o zaman! İnsaf, merhamet nedir bilmeyen bir kadının elinde oyuncak olacağım. Öyle bir kadın ki, onu tanımak insanı alçaltır, onu bilmek insanı küçültür. Kötü bir kadın, karı koca arasına giren bir kadın.

Mrs. ERLYNNE, *(Ümitsizlik içinde olduğunu belirten bir hareket ile).* — Lady Windermere, ne olur söylemeyin bu müthiş şeyleri. Onların ne kadar korkunç olduğunu bilmiyorsunuz, ne kadar korkunç, ne kadar haksız. Dinleyin, dinlemelisiniz. Tek siz kocanıza dönün, söz veri-

yorum, onunla bir daha hiçbir bahane ile haberleşmiyeceğim. Onu hiçbir zaman görmiyeceğim. Bundan böyle ne onun hayatı ile bir ilgim kalacak, ne de sizinki ile. Bana verdiği parayı o, aşkından değil, benden nefret ettiği için verdi; beni taparcasına sevdiği için değil, hor gördüğü için verdi. Ona sözüm geçiyorsa, bu—

LADY WINDERMERE, *(Ayağa kalkarak).* — Ya! Sözünüzü geçirdiğinizi açıkça söylüyorsunuz demek!

Mrs. ERLYNNE.—Evet, sebebini de söyliyeceğim. Size karşı sevgisidir bu kocanızın Lady Windermere.

LADY WINDERMERE. — Ben buna inanır mıyım sanıyorsunuz?

Mrs. ERLYNNE. — İnanmanız gerekir. Doğrudur çünki. Size karşı sevgisidir ki, ona boyun eğdirdi— ah! buna ne ad verirseniz verin, baskıya deyin, tehdide deyin, ne isterseniz onu söyleyin. Fakat bu, onun size olan sevgisidir. Sizi— utançtan korumak isteğidir. Evet utançtan, rezaletten.

LADY WINDERMERE. — Ne demek istiyorsunuz? Amma da küstahmışsınız! Sizinle ne alış verişim var benim?

Mrs. ERLYNNE, *(Mütevazı bir eda ile).* — Hiç. Bunu biliyorum. Yalnız size söyleyim ki, kocanız sizi seviyor. Ömrünüz boyunca böyle bir sevgi ile bir daha hiç karşılaşmıyabilirsiniz. Böyle bir sevgi ile bir daha hiç karşılaşmıyacaksınız. Eğer onu elden kaçırırsanız, öyle bir gün

gelebilir ki, aşk için kıvranırsınız da vermezler; aşk için yalvarırsınız da sizden onu esirgerler. Ah! Arthur seviyor sizi.

LADY WINDERMERE. — Arthur ha? Bir de bana aranızda hiçbir şey yok diyorsunuz değil mi?

Mrs. ERLYNNE. — Lady Windermere, Tanrı biliyor ki, kocanız mâsumdur; size karşı hiçbir suç işlememiştir. Ben ise— açıkça söyleyim ki, içinize böyle korkunç bir şüphenin gireceğini hiç düşünmedim. Şu kadarcık aklımdan geçirseydim, sizin veya onun hayatına karışmaktansa, ölmeyi tercih ederdim, ah ölmeyi, seve seve ölmeyi.

(Sağdaki kanapeye doğru yürür.)

LADY WINDERMERE. Sanki merhametli bir kalbiniz varmış gibi konuşuyorsunuz. Sizin gibi kadınlar kalbsiz olur. Kalb denen şey bulunmaz sizde. Siz alınır ve satılırsınız. *(Orta sola oturur.)*

Mrs. ERLYNNE, *(Istırabını belirten bir hareketle irkilir. Sonra kendini tutar, Lady Windermere'in oturduğu yere gelir. Konuşurken ellerini ona doğru uzatır, fakat dokunmağa cesaret edemez).* — Hakkımda ne isterseniz onu düşünün. Bir anlık üzüntüye bile değmem ben. Ama benim yüzümden gençliğinize, güzelliğinize kıymayın. Hemen şimdi bu evden çıkıp gitmezseniz, kim bilir ilerde başınıza neler gelebilir. İnsan tuzağa düşer; horlanır; aldatılır; yüzüstü

bırakılır; alaya, hakarete uğrar; cemiyet dışına atılır; kapıları suratına kapanmış bulur; her an yüzündeki maske sıyrılmasın diye tir tir titreyerek, içeriye çirkin, dolambaçlı yollardan sokulmak zorunda kalır; boyuna da kulaklarında dünyanın attığı kahkahanın çınladığını, bu güne kadar dökülen göz yaşlarından daha acıklı olan o korkunç kahkahanın çınladığını duyar durur. Siz bunların ne olduğunu bilmezsiniz. İnsan günahını öder, sonra yine öder, ömrü boyunca öder. Bunu hiçbir zaman bilmemelisiniz siz. Bana gelince, eğer ıstırap bir kefaret sayılırsa, bu anda ben bütün günahlarımın, her ne olurlarsa olsunlar, kefaretini vermiş bulunuyorum. Çünki bu gece siz kalbsiz bir kimsede bir kalb yarattınız. Yarattınız ve kırdınız. Neyse geçelim bunu. Ben kendi hayatımı yıkmış olabilirim. Ama sizin hayatınızı yıkmanıza meydan vermiyeceğim. Siz— çünki siz, daha ancak bir genç kızsınız. Mahvolursunuz. Bir kadının şerefini yeniden kazanabilmesini sağlıyacak çeşitten bir zekâ da yok sizde. Ne kurnazsınız, ne atılgan. Şerefsizliğe katlanamazsınız siz. Hayır! Hadi dönün Lady Windermere, kocanıza dönün İkiniz de birbirinizi seviyorsunuz. Bir çocuğunuz var Lady Widermere. O yavruya dönün, o yavru kî, belki şimdi bile, acı veya sevinç içinde sizi aramaktadır. *(Lady Windermere ayağa kalkar.)* Allah size o çocuğu verdi. Sizden onun hayatına güzel bir yön vermenizi, üzerine kol kanat germenizi isteyecektir. Sizin yüzünüzden hayatı

mahvolursa, Allah'a karşı ne cevap vereceksiniz? Evinize dönün Lady Windermere. Kocanız seviyor sizi. Size karşı duyduğu sevgiden bir an bile uzaklaşmamıştır. Fakat bin tane sevgilisi de olsa, siz çocuğunuzla kalmalısınız. Size karşı haşin de davransa, çocuğunuzdan ayrılmamalısınız. Size kötü muamele de etse, çocuğunuzla birlikte oturmalısınız. Sizi bırakıp gitse de, yeriniz yine yavrunuzun yanıbaşında olmalı.

(Lady Windermere birdenbire hıçkıra hıçkıra ağlamağa başlar, ve yüzünü elleri ile kapatır. Mrs. Erlynne ona doğru koşarak.)
Lady Windermere!

LADY WINDERMERE, *(Çaresiz kalmış bir çocuk gibi, ellerini ona doğru uzatarak).* — Beni eve götürün. Beni eve götürün.

Mrs. ERLYNNE, *(Onu kucaklamak üzeredir. Sonra kendini tutar. Yüzünde hiç görülmedik bir sevinç ifadesi vardır).* — Gelin! Hani nerede mantonuz? *(Onu kanapeden alarak.)* İşte. Giyin. Hemen gelin. *(Kapıya doğru giderler.)*

LADY WINDERMERE. — Durun! Dışarda sesler var, işitmiyor musunuz?

Mrs. ERLYNNE. — Hayır, hayır! Hiç kimse yok.

LADY WINDERMERE. — Evet, var! Dinleyin! Eyvah, kocamın sesi! İçeri geliyor! Ne olur kurtarın beni! Ah, bu bir dolap! Onu siz çağırttınız. *(Dışardan sesler duyulur.)*

Mrs. ERLYNNE. — Susun! Sizi kurtar-

mak için buradayım işte, kurtarabilirsem eğer. Ama korkarım ki pek geç! Şuraya! *(Pencereye boydan boya gerilmiş olan perdeyi işaret eder.)* İlk fırsatta sıvışın dışarı, şayet bir fırsat geçerse elinize!

LADY WINDERMERE. — Ya siz?

Mrs. ERLYNNE. — Oo, hiç düşünmeyin beni. Ben onları çekinmeden karşılıyacağım. *(Lady Windermere perdenin arkasına saklanır.)*

LORD AUGUSTUS, *(Dışardan)*.—Boş lâf bunlar Windermere'cığım, sakın beni bırakıp gideyim deme.

Mrs. ERLYNNE. — Eyvah Lord Augustus! Öyleyse asıl ben mahvoldum.

(Bir an duraksar, sonra etrafına bakınır. Sağdaki kapı gözüne ilişir, oradan çıkar.)

(Lord Darlington, Mr. Dumby, Lord Windermere, Lord Augustus Lorton, Mr. Cecil Graham girerler.)

DUMBY. — Öf ne can sıkıcı bir şey, bu saatta kulüpten kapı dışarı edilmek! Daha saat iki. *(Bir koltuğa çöker.)* Gecenin canlı zamanı henüz başlıyor. *(Esner ve gözlerini kapar.)*

LORD WINDERMERE. — Lord Darlington, Augustus'ın bizi zorla size getirmesine müsaade etmekle büyük bir lûtufta bulundunuz. Ama korkarım, ben çok kalamıyacağım.

LORD DARLINGTON. — Sahi mi? Pek üzüldüm doğrusu. Bir püro içersiniz değil mi?

LORD WINDERMERE. — Teşekkür ederim. *(Oturur.)*

LORD AUGUSTUS, *(Lord Windermere'e).* — Canım evlâdım, şu gitmeyi aklından çıkar. Seninle konuşulacak epeyce işim var, hem de kahrolası önemli işler.

(Onunla birlikte soldaki masaya oturur.)

CECIL GRAHAM. — Oo, biz hepimiz biliyoruz bunların ne olduğunu. Tuppy, Mrs. Erlynne'den başka bir konu üzerinde konuşamaz.

LORD WINDERMERE. — Peki ama, bu sizin işiniz değil Cecil, öyle değil mi?

CECIL GRAHAM. — Hayır değil. İşte asıl bunun için beni ilgilendiriyor. Kendi işlerimle uğraşırken sıkıntıdan patlarım hep. Başkalarının işleri ile uğraşmak daha hoşuma gider.

LORD DARLINGTON. — Bir şeyler içsenize arkadaşlar. Cecil, siz bir viski ile soda buyurmaz mısınız?

CECIL GRAHAM. — Teşekkür ederim, alırım. *(Lord Darlington ile birlikte masaya gider.)* Mrs. Erlynne'in bu gece çok güzelliği vardı değil mi?

LORD DARLINGTON. — Ben onun hayranlarından değilim.

CECIL GRAHAM. — Önceden ben de değildim ama, şimdi oldum. Niçin mi diyeceksiniz? Ne yaptı yaptı, bana kendini zavallı Caroline halacığa takdim ettirdi de ondan. Zannederim yemeğe gidecek oraya.

LORD DARLINGTON, *(Hayretle).* — Yok canım?.

CECIL GRAHAM. — Sahi gidecek.

LORD DARLINGTON. — Ne olur beni mazur görün arkadaşlar. Yarın buradan gidiyorum. Birkaç mektup yazmam gerekiyor da.

(Yazı masasına gidip oturur.)

DUMBY. — Zeki kadın şu Mrs. Erlynne doğrusu.

CECIL GRAHAM. — Merhaba Dumby! Ben sizi uyuyor sanıyordum.

DUMBY. — Uyuyorum ya! Ben hep uyurum zaten.

LORD AUGUSTUS. — Çok zeki bir kadın. Benim ne Allahın belâsı bir deli olduğumu adamakıllı biliyor. Kendi bildiğim kadar biliyor. *(Cecil Graham gülerek ona doğru gelir.)* Ah, gülebilirsiniz oğlum. Ama insanın hayatta kendini tamamiyle anlayan bir kadına rastlaması ne büyük bir şeydir bilir misiniz, ne büyük!

DUMBY. — Çok tehlikeli bir şeydir bu. Evlenmekle sona erer hep.

CECIL GRAHAM. — Ama Tuppy, onu bir daha hiç görmiyeceğinizi sanıyordum ben. Evet, dün akşam kulüpte bana öyle söylemiştiniz. Hani bir şeyler işittiğinizi— *(Kulağına fısıldayarak.)*

LORD AUGUSTUS. — Ha, açıkladı o meseleyi.

CECIL GRAHAM. — Ya Wiesbaden işini?

LORD AUGUSTUS. — Onu da.

CECIL GRAHAM. — Peki ya gelirini Tuppy? Onu da açıkladı mı?

LORD AUGUSTUS, *(Çok ciddî bir sesle).* — Onu da yarın açıklıyacak.

(Cecil Graham yine ortadaki masaya gider.)

DUMBY. — Şimdiki kadınlar müthiş biliyorlar işlerini. Büyük annelerimizin de gözleri göklerdeydi şüphesiz, fakat kız torunlarının gözleri, —aman Allahım!— ancak karı, yağmuru kendi tarlalarına yağdıran göklerde.

LORD AUGUSTUS. — Siz ona fena bir kadın damgasını vurmak istiyorsunuz ama, o hiç de sandığınız gibi değildir.

CECIL GRAHAM. — Oo, fena kadınlar bunaltır insanı, iyi kadınlar da sıkar. Aralarındaki tek fark budur işte.

LORD AUGUSTUS, *(Pürosunu tüttürerek).* — Mrs. Erlynne'in önünde bir gelecek var.

DUMBY. — Ardında da bir geçmiş.

LORD AUGUSTUS. — Geçmişi olan kadınlar bence daha iyi. Onlarla konuşmak, Allah belâsını versin, her zaman için pek eğlencelidir, pek.

CECIL GRAHAM. — İyi öyleyse, onunla konuşacak bir sürü konu bulacaksınız Tuppy. *(Yerinden kalkıp ona doğru giderek.)*

LORD AUGUSTUS. — Ee, tadını kaçırdınız artık delikanlı, yavaş yavaş can sıkmaya başlıyorsunuz.

CECIL GRAHAM, *(Ellerini onun omuzlarına koyar).* — Aman Tuppy, şekliniz şemailiniz bozuldu, huyunuz suyunuz değişti, kala kala

bir soğukkanlılığınız kaldı, bari onu kaybetmeyin.

LORD AUGUSTUS. — Ey evlât, eğer Londra'da en iyi huylu adam ben olmasam—

CECIL GRAHAM. — Size daha çok saygı gösterirdik, değil mi Tuppy? *(Ağır ağır uzaklaşır.)*

DUMBY. — Bugünün gençleri pek hoyrat. Boyalı sıçlara hiç mi hiç saygıları yok. *(Lord Augustus etrafına öfkeli öfkeli bakınır.)*

CECIL GRAHAM. — Ama Mrs. Erlynne'in sayın Tuppy'ye karşı çok büyük bir saygısı var.

DUMBY. — Öyleyse Mrs. Erlynne, öteki bayanlara pek beyenilecek bir örnek oluyor. Zamanımızdaki birçok kadınların, kocaları olmayan erkeklere karşı davranışları son derece kabadır.

LORD WINDERMERE. — Dumby, gülünç oluyorsunuz artık. Cecil, siz de epeyce boş boğazlık ettiniz. Bırakın bakayım Mrs. Erlynne'in kuyruğunu. Gerçekten hiçbir şey bilmiyorsunuz onun hakkında, boyuna da dedikodusunu yapıyorsunuz.

CECIL GRAHAM, *(Ona doğru orta sola gelerek)*. — Yoo, Arthur'cığım, hiçbir zaman dedikodu yapmam ben. Sadece gevezelik ederim.

LORD WINDERMERE. — Dedikodu ile gevezelik arasında ne fark var?

CECIL GRAHAM. — Oo, gevezelik hoş bir şeydir. Tarih, meselâ, baştan başa gevezelikten ibarettir. Ama dedikodu, ahlâk dersleri ile şişi-

rilmiş gevezeliktir. Oysaki ben, hiçbir zaman ahlâk hocalığı etmeğe kalkmam. Ahlâk dersi veren erkek, çok kere iki yüzlüdür; ahlâk dersi veren kadın ise, her zaman için çirkin. Dünyada bir kadına, zamanın düşünce ve inançlarına uymaz bir vicdan kadar yaraşmayan şey yoktur. Ama şurasını da memnunlukla söyleyim ki, kadınların çoğu bilir bunu.

LORD AUGUSTUS. — Ben de tıpkı böyle düşünüyorum evlâtcığım, tıpkı böyle.

CECIL GRAHAM. — Bunu işittiğime üzüldüm Tuppy. Ne zaman başkaları fikrimi uygun bulsa, her halde yanılmışımdır derim.

LORD AUGUSTUS. — Evlâtcığım, ben sizin yaşınızda iken—

CECIL GRAHAM. — Fakat siz hiçbir zaman benim yaşımda olmadınız Tuppy, bu gidişle de hiç olmıyacaksınız *(Sahnenin orta gerisine gider.)* Baksanıza, Darlington, hadi iskambilleri verin de oynıyalım. Siz de oynarsınız Arthur, değil mi?

LORD WINDERMERE. — Hayır, teşekkür ederim Cecil.

DUMBY, *(İçini çekerek)*. — Aman yarabbi! Şu evlilik bir erkeği ne hale sokuyor bakın! Sigara gibi baştan çıkartıyor insanı, ondan da çok daha pahalı.

CECIL GRAHAM. — Siz oyuna oturacaksınız her halde Tuppy?

LORD AUGUSTUS, *(Masada kendine bir kadeh konyak ile soda doldurarak)*. — Otura-

mam yavrum. Bir daha hiç oyun moyun oynamıyacağım, içki içmiyeceğim diye söz verdim Mrs. Erlynne'e.

CECIL GRAHAM. — Aman Tuppy'ciğim, sakın sizi ayartıp fazilet yoluna saptırmasınlar. Islah edilirseniz, büsbütün çekilmez bir adam olursunuz. Kadınların en kötü tarafı budur işte: İnsandan iyi olmasını isterler hep. Ama bizimle tanıştıkları zaman iyi isek eğer, bizi şu kadarcık olsun sevmezler. Onlar bizi el ile tutulamıyacak kadar fena bulsunlar isterler, cazibe adına hiçbir şeyimiz kalmıyacak kadar iyi olunca da bırakıp gitsinler.

LORD DARLINGTON, *(Sağ tarafta mektup yazmakta olduğu masadan kalkarak).* — Şurası bir gerçek ki, bizi hep fena bulurlar.

DUMBY. — Fena olduğumuzu sanmıyorum. Bence Tuppy'den başka hepimiz iyiyiz.

LORD DARLINGTON. — Hayır. Hepimiz yerlerde sürünüyoruz, ama bazılarımızın gözleri yıldızlarda. *(Ortadaki masaya oturur.)*

DUMBY. — "Hepimiz yerlerde sürünüyoruz, ama bazılarımızın gözleri yıldızlarda", öyle mi? Vallahi bu gece pek romantiksiniz Darlington.

CECIL GRAHAM. — Romantik te söz mü! Siz âşık olsanız gerek. Hangi kıza bakalım?

LORD DARLINGTON. — Sevdiğim kadının bağı bağlı, yahut da kendi öyle sanıyor. *(Konuşurken elinde olmıyarak Lord Windermere'e bir göz atar.)*

CECIL GRAHAM. — Evli bir kadın şu halde! Güzel, dünyada evli bir kadının bağlılığı gibi bir şey yoktur. Hiçbir evli erkeğin bilmediği şeydir bu.

LORD DARLINGTON. — Ah, o beni sevmiyor ama. İyi bir kadın o, ömrümde rastladığım tek iyi kadın.

CECIL GRAHAM. — Ömrünüzde rastladığınız tek iyi kadın mı?

LORD DARLINGTON. — Evet.

CECIL GRAHAM, *(Bir sigara yakarak).* — Olur şey değil! Talihli bir adamsınız öyleyse. Niçin mi diyeceksiniz? Ben yüzlerce iyi kadına rastladım da ondan. İyi kadınlardan başkasına hiç rastlamamış gibiyim. Dünya baştan başa iyi kadınlarla dolu. Onları tanımak için âlim olmak istemez.

LORD DARLINGTON. — Temiz, mâsum bir kadın bu. Biz erkeklerin kaybettiğimiz her şey onda var.

CECIL GRAHAM. — Sayın dostum, biz erkekler temiz, mâsum kalsaydık, ne olacaktı sanki? Özene bezene bulup yakamıza taktığımız bir çiçek, çok daha güzel bir etki yaratır çevremizde.

DUMBY. — Sizi gerçekten sevmiyor demek.

LORD DARLINGTON. — Hayır, sevmiyor.

DUMBY. — Tebrik ederim sayın dostum. Bu dünyada yalnız iki facia vardır. Biri, insanın

istediğini elde edememesi, öteki de etmesidir. Bu sonuncusu en fenasıdır; gerçek bir faciadır. Fakat sizi sevmediğini duyunca, içimde bir merak uyandı. Sizi sevmeyen bir kadını ne zamana kadar sevebilirsiniz Cecil?

CECİL GRAHAM. — Beni sevmeyen bir kadını mı? Oo, ömrüm boyunca.

DUMBY. — Ben de. Ama böylesine rastlamak o kadar zor ki.

LORD DARLINGTON. — Nasıl oluyor da kendinizi böyle dev aynasında görüyorsunuz Dumby?

DUMBY. — Kendimi dev aynasında gördüğüm için söylemedim. Esef edilecek bir şey diye söyledim bunu. Beni çılgın gibi, delicesine, taparcasına sevenler oldu da. Ama bu hale üzülmüyor da değilim. Kafam şişti artık. Arasıra bana biraz dinlenecek zaman bıraksınlar istiyorum.

LORD AUGUSTUS; *(Etrafına bakınarak).* — Kendinizi eğitecek zaman, sanırım.

DUMBY. — Hayır, bütün öğrendiklerimi unutacak zaman. Bu çok daha önemlidir Tuppy'ciğim.

(Lord Augustus sandalyesinde bir türlü rahat edemiyormuş gibi kımıldanır.)

LORD DARLINGTON. — Siz ne alaycı, ne "cynic" adamlarsınız böyle!

CECIL GRAHAM. — "Cynic" te ne demek? *(Kanapenin arkasına oturarak.)*

LORD DARLINGTON. — Her şeyin fiatı

nı bilip te, hiçbir şeyin değerini bilmeyen adam.

CECIL GRAHAM. — Hislerine fazla kapılan bir insan da, Darlington'cuğum, her şeye olduğundan çok değer verip, bir tek şeyin bile çarşıdaki fiatını bilmeyen adamdır.

LORD DARLINGTON. — Siz hep benim tuhafıma gidersiniz Cecil. Tecrübeli bir adam gibi konuşursunuz da.

CECIL GRAHAM. — Tecrübeliyimdir ya. *(Ocağın önüne doğru yürür.)*

LORD DARLINGTON. — Ama çok, çok gençsiniz daha.

CECIL GRAHAM. — Böyle düşünmek büyük bir hatadır işte. Tecrübe, hayat hakkında bir içgüdü meselesidir. Bu bende var, ama Tuppy'de yok. Tecrübe, Tuppy'nin hatalarına verdiği addır. Bu kadar.

(Lord Augustus öfkeli öfkeli etrafına bakınır.)

DUMBY. — Tecrübe, herkesin hatalarına verdiği adtır.

CECİL GRAHAM, *(Arkası ocağa dönük olarak ayakta durur).* — İnsan hiç bir hata işlememeli.

(Kanepe üzerinde Lady Windermere'in yelpazesini görür.)

DUMBY. — Onlar olmasa, hayat çok sönük olurdu.

CECIL GRAHAM. — Tabiî sevdiğiniz bu kadına, bu iyi kadına tamamiyle bağlısınız Darlington, değil mi?

LORD DARLİNGTON. — Cecil, İnsan gerçekten bir kadını severse, onun gözünde dünyadaki bütün öteki kadınlar kesin olarak mânasını kaybeder. Aşk insanı değiştirir. Ben de değiştim.

CECİL GRAHAM. — Sahi mi! Aman ne meraklı şey! Tuppy, konuşmak istiyorum sizinle azıcık.

(Lord Augustus hiç aldırış etmez.)

DUMBY. — Tuppy ile konuşmaktan bir şey çıkmaz. Ha onunla konuşmuşsunuz, ha duvarla. İkisi de bir.

CECİL GRAHAM. — Ama ben duvarla konuşmağa bayılırım. Dünyada bana eyvallah diyen bir odur. Tuppy!

LORD AUGUSTUS. — E, ne var gene, ne? *(Yerinden kalkıp Cecil Graham'a doğru gider.)*

CECIL GRAHAM. — Buraya gelin. En başta sizi, sizi istiyorum. *(Onu bir yana çekip yavaşça.)* Deminden beri Darlington bir yandan ahlâk dersi veriyor, aşkın nezahetinden, falandan filandan dem vuruyor, öte yandan da dairesinde bir kadın kapatıyor.

LORD AUGUSTUS. — Yok canım, sahi mi diyorsunuz, sahi mi?

CECIL GRAHAM, *(Yavaş bir sesle).* — Evet. İşte yelpazesi. *(Yelpazeyi gösterir.)*

LORD AUGUSTUS, *(Kıkır kıkır gülerek.)* — Allah Allah! Şaşılacak şey!

LORD WINDERMERE, *(Kapı yanında).* — Sahiden gidiyorum artık Lord Darlington.

Böyle apansız İngiltere'den ayrılışınıza üzüldüm doğrusu. Kuzum dönünce uğrayın bize. Karım da, ben de, pek memnun oluruz gelirseniz.

LORD DARLINGTON, *(Lord Windermere ile birlikte sahnenin gerisinde.)* Korkarım birçok yıllar memleketen ayrı kalacağım. Güle güle, iyi geceler!

CECIL GRAHAM. — Arthur!

LORD WINDERMERE. — Ne var?

CECIL GRAHAM. — Bir dakika sizinle konuşmak istiyorum. Yoo, gelin ne olur.

LORD WINDERMERE, *(Paltosunu giyerek).* — Gelemem. Gidiyorum.

CECIL GRAHAM. — Bu bambaşka bir şey ama, sizi son derece ilgilendirecek.

LORD WINDERMERE, *(Gülümseyerek).* — Gene saçmalarınızdan biridir Cecil.

CECIL GRAHAM. — Değil, sahiden değil.

LORD AUGUSTUS, *(Ona doğru giderek).* — Sayın dostum, daha gitmeğe kalkmayın. Sizinle konuşulacak bir yığın işim var. Hem Cecil bir şey gösterecek size.

LORD WINDERMERE, *(Yanlarına doğru yürüyerek).* — Pekâlâ, nedir bakalım?

CECIL GRAHAM. — Darlington bir kadın kapatmış buraya dairesine. İşte yelpazesi Ne tuhaf değil mi? *(Bir duraklama.)*

LORD WINDERMERE. — Aman Yarabbi!

(Yelpazeyi yakalar. Dumby yerinden fırlar.)

CECIL GRAHAM. — Ne var, ne oluyor?

LORD WINDERMERE. — Lord Darlington!

LORD DARLINGTON, *(Dönerek).* — Efendim!

LORD WINDERMERE. — Karımın yelpazesi sizin evinizde ne arıyor? Çek elini Cecil, dokunma bana.

LORD DARLINGTON. — Karınızın yelpazesi mi?

LORD WINDERMERE. — Evet, işte!

LORD DARLINGTON, *(Ona doğru yürüyerek).* — Bilmem!

LORD WINDERMERE. — Bilmeniz gerek. İzahat istiyorum. *(Cecil Graham'a)* Tutma beni, be aptal!

LORD DARLINGTON, *(Kendi kendine).* — Eninde sonunda geldi demek!

LORD WINDERMERE. — Hadi söyleyin efendim! Karımın yelpazesi niçin burada? Cevap verin bana! Allah hakkı için evinizi arayacağım. Eğer karım burada ise, ne yapacağımı ben— *(Atılır.)*

LORD DARLINGTON. — Evimi aramıyacaksınız. Bunu yapmağa hakkınız yok. Bırakmam.

LORD WINDERMERE. — Seni alçak seni! Köşeyi bucağı aramadan çıkmam evinden bilmiş ol! Şu perdenin arkasında kımıldayan da nedir öyle?

(Sahne gerisindeki perdeye doğru saldırır.)

Mrs. ERLYNNE, *(Sağdan girer).* — Lord Windermere!

LORD WINDERMERE. — Mrs. Erlynne ha!

(Herkes irkilir ve Mrs. Erlynne'e döner. Tam bu sırada Lady Windermere perdenin arkasından kayar, sessizce soldaki odadan dışarı çıkar.)

Mrs. ERLYNNE. — Korkarım bu gece sizin evden çıkarken, kendi yelpazem yerine, yanlışlıkla karınızınkini almışım. Çok özür dilerim.

(Yelpazeyi Lord Windermere'den alır. Windermere ona tiksine tiksine bakar, Lord Darlington da şaşkınlık ve öfke ile karışık bir bakışla. Lord Augustus arkasını döner. Ötekiler de birbirlerine bakışarak gülümserler.)

Perde iner.

DÖRDÜNCÜ PERDE

Birinci perdenin aynı: Lord Windermere'in evinin oturma odası.

LADY WINDERMERE, *(Kanapede uzanmaktadır).* — Nasıl söyliyebilirim ona? Söyleyemem. Ölümdür bu benim için. Kim bilir neler oldu ben o korkunç odadan yakamı kurtardıktan sonra, neler? Belki de oraya gidişinin gerçek sebebini söylemiştir onlara, hem de benim— o uğursuz yelpazemin asıl mânasını. Ah, eğer kocam biliyorsa, yüzüne bir daha nasıl bakacağım? Hiçbir zaman affetmiyecektir beni O. *(Zili çalar.)* İnsan oğlu kendini— ayartılmaktan, günah işlemekten, çılgınlık etmekten uzak— ne büyük bir güvenlik içinde yaşıyor sanıyor! Sonra da beklenmedik bir anda— of! Hayat müthiş bir şey. Biz onun buyruğu altındayız, o bizim değil.

(Rosalie sağdan girer.)

ROSALIE. — Hanımefendi zili benim için mi çaldınız?

LADY WINDERMERE. — Evet. Lord Windermere dün gece eve kaçta gelmiş biliyor musun?

ROSALIE. — Saat beşe kadar gelmemişlerdi efendim.

LADY WINDERMERE. — Beşe kadar

mı? Bu sabah benim kapıya vuran oydu değil mi?

ROSALIE. — Evet efendim, dokuz buçukta. Kendilerine hanımefendimizin henüz uyanmadıklarını söyledim.

LADY WINDERMERE. — Bir şey dedi mi?

ROSALIE. — Yelpazeniz hakkında bir şeyler söylediler. Ama Lord cenaplarının ne dediklerini tamamiyle anlayamadım. Yelpaze kayıp mı oldu efendim? Ben bulamıyorum. Odaların hiç birinde de yokmuş, Parker öyle söylüyor. Hepsini aramış, seti filan da.

LADY WINDERMERE. — Ziyanı yok. Söyle Parker'e zahmet etmesin artık. Bu kadar.

(Rosalie çıkar.)

LADY WINDERMERE, *(Yerinden kalkarak)*. — Her halde söylemiştir ona. Niçin, böyle bir insan düşünülemez mi? Görülmedik bir fedakârlıkta bulunsun; bunu içinden gelerek, sonunu hiç düşünmeden, asîl bir duygu ile yapsın; sonra da yaptığı bu işin kendine çok pahalıya mal olduğunu anlasın. Hem ne diye duraksayacak? Ben mahvolmuşum ona ne! Benim için kendini mi mahvedecek?... Şaşılacak şey doğrusu! Ben onu kendi evimde herkese karşı çok utanacak güç bir duruma sokacaktım. Oysaki o, beni kurtarmak için, başkasının evinde elegüne karşı utanacak bir duruma girmeyi kabul ediyor... İnsan oğlunun hayatında acı bir cilvesi vardır şu talihin, kadınlardan iyi kötü diye söz

açmamızda da acı bir cilvesi... Ah, ne ders bu, ne ders! Ama ne yazık ki hayatta biz, derslerimizi ancak iş işten geçtikten sonra alırız! Fakat o söylemese bile, ben söylemeliyim. Ah, bunun utancı, bunun utancı! Söylemek, onu baştan başa bir kere daha yaşamak demektir. Davranışlar, ilk faciadır hayatta, sözler de ikinci. Belki sözler en kötüsüdür, insafsızdır onlar... Ah! *(Lord Windermere'in girdiğini görünce irkilir.)*

LORD WINDERMERE, *(Onu öper)*. — Margaret, benzin ne kadar solgun görünüyor!

LADY WINDERMERE. — Hiç iyi uyuyamadım da.

LORD WINDERMERE, *(Onunla birlikte kanapeye oturur)*. — Vah vah, çok üzüldüm. Ben de eve dehşetli geç geldim, bunun için seni uyandırmak istsmedim. Fakat sen ağlıyorsun sevgilim!

LADY WINDERMERE. — Evet ağlıyorum. Size bir şey söyliyeceğim de ondan Arthur.

LORD WINDERMERE. — Yavrucuğum benim, hastasın anlaşılan. Son günlerde çok yordun kendini. Hadi yazlığa çıkalım artık. Selby'de hiçbir şeyin kalmaz. Mevsim de neredeyse sona erdi zaten. Oturmakta fayda yok. Zavallı sevgilim! Bugün gideriz istersen. *(Ayağa kalkar.)* 3.40 trenine kolayca yetişebiliriz. Şimdi Fannen'e bir telgraf çekerim.

(Telgrafı yazmak için öte yana geçip masaya oturur.)

LADY WINDERMERE. — Evet, bugün

gidelim. Hayır, gidemem bugün Arthur. Şehirden ayrılmadan önce birisini görmem lâzım, bana iyilik eden birisini.

LORD WINDERMERE, *(Yerinden kalkıp kanapeye dayanarak)*. — Sana iyilik eden mi?

LADY WINDERMERE. — İyilik te söz mü! *(Kalkıp ona doğru gider.)* Olup biteni anlatacağım size Arthur, ama yalnız beni sevin, beni eskisi gibi sevin.

LORD WINDERMERE. — Eskisi gibi mi? Dün gece buraya gelen o aşağılık kadını düşünmüyorsun ya? *(Gelip onun sağına otururak.)* Hâlâ zannetmiyorsun ya... Hayır, edemezsin zaten.

LADY WINDERMERE. — Böyle bir şey düşünmüyorum artık. Şimdi biliyorum ki, yanılmışım, çılgınlık etmişim.

LORD WINDERMERE. — Dün gece onu kabul etmekle büyük bir lûtufta bulundun. Ama bir daha onunla hiç görüşmiyeceksin.

LADY WINDERMERE. — Niçin böyle söylüyorsunuz? *(Bir duraklama)*.

LORD WINDERMERE, *(Karısının elini tutarak)*. — Margaret, hani bir söz vardır: "kabahat yalnız onda değil" diye. İşte ben de sandım ki, kabahat yalnız Mrs. Erlynne'de değil, asıl suçun büyüğü başkalarında. Sandım ki, o, yeniden iyi bir insan olmak, bir anın çılgınlığı yüzünden kaybetmiş olduğu yere dönmek istiyor, tekrar temiz bir hayat yaşamak istiyor. Ne

dediyse inandım. Yanılmışım. Fena bir kadınmış. Bir kadın ancak bu kadar fena olabilir.

LADY WINDERMERE. — Arthur, Arthur, hiçbir kadın için böyle acı sözler söylemeyin. Şimdi artık insanların, birbirinden ayrı ırklar veya yaratıklar gibi, iyi, kötü diye ikiye ayrılabileceğini sanmıyorum. İyi dediğimiz kadınların içlerinde korkunç fırtınalar, düşüncesizliğin, inadın, kıskançlığın, günahın yarattığı çılgın ruh halleri olabilir. Fena denilen kadınların içlerinde de üzüntü, pişmanlık, acıma, fedakârlık duyguları. Mrs. Erlynne'in fena bir kadın olduğunu sanmıyorum ben. Biliyorum zaten değil.

LORD WINDERMERE. — Yavrucuğum, çekilmez, berbat bir kadındır o. Ama bize ne kötülük etmeğe kalkarsa kalksın ziyanı yok, kendisi ile bir daha asla görüşmiyeceksin. Hiçbir yere kabul edilemez o artık.

LADY WINDERMERE. — Ama ben görmek istiyorum onu, buraya gelsin istiyorum.

LORD WINDERMERE. — Asla!

LADY WINDERMERE. — Bir defa *sizin* misafiriniz diye geldi. Şimdi de *benim* misafirim olarak gelmeli. Hak budur.

LORD WINDERMERE. — Buraya hiç gelmemeliydi.

LADY WINDERMERE, *(Yerinden kalkarak)*. — Bunu söylemekte çok geç kaldınız Arthur, çok geç. *(Uzaklaşır.)*

LORD WINDERMERE, *(Kalkarak)*. —

Margaret, dün gece bu evden çıktıktan sonra, Mrs. Erlynne'in nereye gittiğini bir bilsen, onunla aynı odada bile oturmazsın. Baştan başa kepazelikti o yaptığı, kepazelik.

LADY WINDERMERE. — Arthur, duramıyacağım artık. Söylemeliyim size. Dün gece— *(Parker elinde bir tepsi ile girer. Tepsinin içinde Lady Windermere'in yelpazesi ile bir kart vardır.)*

PARKER. — Mrs. Erlynne, hanımefendimizin yelpazesini getirmek için geldiler, dün gece yanlışlıkla alıp götürmüşler. Size verilmesini istedikleri bir haberi de karta yazdılar.

LADY WINDERMERE. — Ya, rica et de lûtfen yukarı buyursunlar. *(Kartı okur.)* Kendilerini görmekle çok memnun olacağını, öyle söyle.

(Parker çıkar.)

Beni görmek istiyor Arthur.

LORD WINDERMERE, *(Kartı alıp bakar)*. — Margaret, *yalvarırım* sana, kabul etme onu. Her halde ilkin ben göreyim. Çok tehlikeli bir kadındır o. Tanıdığım kadınların en tehlikelisi. Ne yaptığının farkında değilsin.

LADY WINDERMERE. — Onu görmemem doğru olmaz ama.

LORD WINDERMERE. Yavrum, belki büyük bir üzüntünün eşiğindesin. Gitme, karşılaşma onunla. Senden önce Mrs. Erlynne'i, ne olursa olsun, benim görmem lâzım.

LADY WINDERMERE. — Niçin lâzım olacakmış?

(Parker girer.)

PARKER. — Mrs. Erlynne.

(Mrs. Erlynne girer. Parker çıkar.)

Mrs. ERLYNNE. — Nasılsınız Lady Windermere? *(Lord Windermere'e)* Siz de nasılsınız efendim? Biliyor musunuz Lady Windermere yelpazeniz için ne kadar üzüldüm! Böyle aptalca bir yanlışlığı nasıl yaptım, bir türlü anlıyamıyorum. Çok budalalık etmişim değil mi? Şimdi araba ile sizin tarafa gelirken, fırsattan faydalanayım diye düşündüm: hem dikkatsizliğim için özür diler, yelpazenizi kendi elim ile veririm dedim, hem de size Allaha ısmarladık derim.

LADY WINDERMERE. — Allaha ısmarladık mı? *(Mrs. Erlynne ile birlikte kanapeye doğru yürür, ve yanına oturur.)* Buradan gidiyor musunuz yoksa Mrs. Erlynne?

Mrs. ERLYNNE. — Evet, gene yabancı ülkelerde yaşamaya gidiyorum. İngiltere'nin havası yaramıyor bana. Kalbime— dokunuyor burası. Bu durumdan da hoşlanmıyorum tabiî. Güneyde yaşamayı tercih ediyorum. Londra çok sisli— hem de ağır başlı insanlar ile dolu Lord Windermere. Sisler mi insanları ağır başlı yapıyor, yoksa ağır başlı insanlar mı sisleri meydana getiriyor, bilmiyorum. Ama baştan aşağı her şey sinirlerimi bozuyor. Bunun için bugün

öğleden sonra Kulüp Treni ile buradan ayrılıyorum.

LADY WINDERMERE. — Öğleden sonra mı? Ama sizi gelip görmeyi öyle çok istiyordum ki.

Mrs. ERLYNNE. — Ne kadar naziksiniz! Fakat ne yazık ki, gitmek zorundayım.

LADY WINDERMERE. — Sizi bir daha hiç görmiyecek miyim Mrs. Erlynne?

Mrs. ERLYNNE. — Korkarım hayır. Birbirimizden çok uzaklarda olacağız: siz burada, ben orada. Ama benim için yapmanızı arzu ettiğim küçük bir şey var. Bir resminizi istiyorum Lady Windermere— verir misiniz bir tane bana? Ne kadar memnun olacağım, bilmezsiniz.

LADY WINDERMERE. — Hayhay, memnuniyetle. Şu masanın üstünde bir tane var. Durun göstereyim size.

(Karşıya geçip masaya gider.)

LORD WINDERMERE, *(Mrs. Erlynne'e yaklaşarak yavaş bir sesle)*. — Dün geceki hareketinizden sonra buraya böyle damlamanız çok çirkin doğrusu.

Mrs. ERLYNNE, *(Alaylı bir gülümseme ile)*. — Sayın Windermere, muaşeret âdabı ahlâktan önce gelir!

LADY WINDERMERE, *(Geri gelir)*. — Korkarım olduğumdan iyi çıkmış. Bu kadar güzel değilim ben.

(Resmi gösterir.)

Mrs. ERLYNNE. — A, siz çok daha güzelsiniz. Ama oğlunuzla birlikte çekilmiş bir resminiz yok mu?

LADY WINDERMERE. — Var. Öylesini mi tercih edersiniz?

Mrs. ERLYNNE. — Evet.

LADY WINDERMERE. — Bir dakika beni mazur görürseniz, gidip getireyim. Yukarda bir tane olacak.

Mrs. ERLYNNE. — Afedersiniz Lady Windermere, size çok zahmet veriyorum.

LADY WINDERMERE, *(Sağdaki kapıya doğru yürür).* — Hiç zahmet değil Mrs. Erlynne.

Mrs. ERLYNNE. — Çok teşekkürler ederim.

(Lady Windermere sağdan çıkar.)

Yüzünüzden düşen bin parça oluyor bu sabah Lord Windermere. Niçin öyle? Margarat'le ben çok güzel anlaşıyoruz.

LORD WINDERMERE. — Onu sizinle bir arada görmeğe dayanamıyorum da ondan. Hem sonra, siz bana doğruyu söylemediniz Mrs. Erlynne.

Mrs. ERLYNNE. — Doğruyu *ona* söylemedim demek istiyorsunuz her halde.

LORD WINDERMERE, *(Ortada durarak).* — Hani arasıra keşki söyleseydiniz diye düşünüyorum. O zaman bu son altı ay içinde çektiğim üzüntüyü, kaygıyı, sıkıntıyı çekinemiş olur-

dum. Ama karım annesini ölmüş biliyordu, kendine öyle söylemişlerdi. Annesinin ölmüş diye yasını tutuyordu. Onun kocasından boşanmış bir kadın olarak takma bir adla dolaştığını,— benim şimdi sizi tanıdığım gibi— herkesi kafese koyan kötü bir kadın olarak yaşadığını bilmiyordu. Karımın hakikati öğrenmesindense, evet öğrenmesindense, size para vermeğe, birbiri arkasına faturalarınızı ödemeğe, hiç durmadan yaptığınız israfları karşılamaya razı oldum. Bu da yetmiyormuş gibi, dün başıma geleni, şimdiye kadar karımla aramda olan ilk kavgayı göze aldım. Bunun benim için ne demek olduğunu anlayamazsınız siz.Nasıl anlıyabilirsiniz?Ama size söylüyorum, onun o tatlı dilinden duyulan tek acı söz sizin yüzünüzdendi. Sizi onun yanında görmekten tiksiniyorum. Ondaki mâsumluğu lekeliyorsunuz siz. *(Orta sola doğru yürür.)* Hem sonra, kusurlarınız vardı ama, yine de açık sözlü, dürüst olduğunuzu sanıyordum. Değilmişsiniz.

Mrs. ERLYNNE. — Niçin bunu söylüyorsunuz?

LORD WINDERMERE. — Kendinizi bana karımın balosuna davet ettirdiniz.

Mrs. ERLYNNE. — Kızımın balosuna— evet.

LORD WINDERMERE. — Geldiniz, buradan çıktıktan bir saat sonra da bir erkeğin

dairesinde yakalandınız. Herkese rezil oldunuz.

(Sahne ortasının gerisine gider.)

Mrs. ERLYNNE. — Evet.

LORD WINDERMERE, *(Ona dönerek).* — Bunun için sizi olduğunuz gibi, görmekte— değersiz, kötü bir kadın olarak görmekte— haklıyım. Bu eve bir daha hiç girmeyin, karımın yanına gelmeğe sakın kalkışmayın demekte haklıyım.

Mrs. ERLYNNE, *(Soğuk bir eda ile).* — Kızımın yanına, demek istiyorsunuz değil mi?

LORD WINDERMERE. — Onu "kızım" diye benimsemeğe hakkınız yok. Siz onu bıraktınız, daha beşikte bir çocukken terkettiniz, âşıklarınız uğruna terkettiniz. O âşık ta sırası gelince sizi bırakıp gitti.

Mrs. ERLYNNE, *(Yerinden kalkarak).* — Sizce bu, onun için mi bir şeref sayılır, Lord Windermere, yoksa benim için mi?

LORD WINDERMERE. — Onun için. Çünkü artık sizi tanıyorum.

Mrs. ERLYNNE. — Kendinizi kollayın. İhtiyatlı konuşsanız daha iyi edersiniz.

LORD WINDERMERE, — Hatırınız için sözümü esirgeyecek değilim. Sizin ne mal olduğunuzu biliyorum artık, iyice biliyorum.

Mrs. ERLYNNE, *(Ona dik dik bakarak).* — Şüphe ederim.

LORD WINDERMERE. — *Gerçekten* biliyorum. Ömrünüzün yirmi yılını çocuğunuzdan

ayrı yaşadınız. Çocuğunuz bir kere olsun aklınıza gelmedi bile. Bir gün gazetelerde onun zengin bir adamla evlendiğini okudunuz. Bunu kendinize bulunmaz bir fırsat bildiniz. Sizin gibi bir kadının annesi olduğunu öğrenmenin vereceği aşağılık duygusundan onu korumak için, her şeye katlanacağımı anladınız. Gözümü yıldırıp para koparmağa başladınız.

Mrs. ERLYNNE, *(Omuzlarını silkerek).* — Çirkin kelimeler kullanmayın Windermere. Pek bayağı sözler bunlar. Durumu fırsat bildim, bu doğru, ondan faydalandım da.

LORD WINDERMERE. — Evet, faydalandınız. Dün gece iç yüzünüzü açığa vurmakla da hepsini berbat ettiniz.

Mrs. ERLYNNE, *(Garip bir gülümseme ile).* — Yerden göğe kadar haklısınız, dün gece hepsini berbat ettim.

LORD WINDERMERE. — Ya yaptığınız o yanlışlık! Karımın yelpazesini buradan alıp sonra da Darlington'un dairesinde bırakmanız, affedilir şey değil. Onu gözümle görmek istemiyorum artık. Karıma bir daha dünyada kullandırmam. Bu yelpaze benim için lekelenmiştir. Onu alıkoyacaktınız, geri getirmiyecektiniz.

Mrs. ERLYNNE. — Sanırsam *alıkoyacağım. (Geriye gider.)* Son derece güzel bir yelpaze. *(Yelpazeyi alır.)* İsteyeceğim Margaret'ten, onu bana versin.

LORD WINDERMERE. — İnşallah verir.

Mrs. ERLYNNE. — Oo eminim, buna hiç bir diyeceği olmıyacak.

LORD WINDERMERE. — Her gece dua etmeden önce öptüğü bir minyatür var. Keşki onu da size verse. Güzel, siyah saçları olan mâsum yüzlü esmer bir kızın minyatürü.

Mrs. ERLYNNE. — Ah, evet, hatırlıyorum. O zamandan beri yıllar geçti sanki, yıllar! *(Gidip kanapeye oturur.)* Ben daha evlenmeden önce yapılmıştı. Siyah saçla yüzde mâsum bir ifade o vakit moda idi Windermere.

(Bir duraklama.)

LORD WINDERMERE. — Bu sabah buraya gelmekle ne yapmak istiyorsunuz? Maksadınız nedir?

(Orta sola geçip otırarak.)

Mrs. ERLYNNE, *(Alaylı bir sesle)*. — Ne olacak? Sevgili kızıma Allaha ısmarladık demek tabiî. *(Lord Windermere öfkesinden alt dudağını ısırır. Mrs. Erlynne ona bakar, sesi ve tavrı ciddîleşir. Konuşurken, sesinin uyumunda derin bir facianın belirtileri vardır. Bir an için hislerini açığa vurur.)* O, sanmayın ki, acıklı bir sahne yaratırım, onun boynuna atılıp ağlar, kim olduğumu söylerim, veya buna bezer şeyler yaparım. Bir anne rolünü oynamağa hiç hevesim yok. Ömrümde yalnız bir defa annelik duygularını tattım. O da dün gece. Korkunç şeylerdi onlar— bana ıstırap çektirdiler, pek çok ıstırap. Söylediğiniz gibi, yirmi yıl çocuğumdan ayrı ya-

şadım, yine de öyle yaşamak istiyorum. *(Hislerini zoraki bir kahkaha ile gizleyerek.)* Hem sayın Windermere, nasıl olur da ben, yetişmiş bir kızın annesi rolünü takınabilirim? Margaret yirmi bir yaşında, ben ise hiçbir zaman yirmi dokuzdan, haydi haydi otuzdan yukarı çıkmadım. Penbe gölgeler olunca yirmi dokuz, olmayınca otuz. Görüyorsunuz ya, ne güçlükler doğuracak bu. Hayır, bana kalırsa, karınız o ölmüş, lekesiz annenin hâtırasını gönlünde yaşatsın. Ne diye karışacağım onun yanılsamalarına? Ben kendiminkilerini korumakta zorluk çekiyorum, epeyce zorluk. Daha dün gece bir tanesini kaybettim. Kendimi kalbsizin biri sanıyordum, meğer değilmişim. Duygulu olmak bana yaraşmıyor Windermere. Her nedense bu devrin kıyafetine de uygun düşmüyor. İnsanı yaşlı gösteriyor. *(Masadan el aynasını alır, yüzüne bakar.)* Hem en nazik anlarda insanın işini alt üst ediyor.

LORD WINDERMERE. — Siz beni dehşete düşürüyorsunuz, adamakıllı dehşete.

Mrs. ERLYNNE, *(Yerinden kalkarak)*. — Anlaşılan Windermere, bugünün saçma romanlarındaki kahramanların yaptıkları gibi, istiyorsunuz ki, ben de bir manastıra çekileyim, veya bir hasta bakıcı olayım, yahut da bu çeşitten bir şey yapayım. Şaşayım aklınıza Arthur. Gerçek hayatta böyle şeyler yapmayız biz — her halde güzelliğimiz biraz olsun kaldığı sürece yapmayız. Hayır— şimdiki zamanda insanı avutan

nedamet değil, zevk ve eğlencedir. Nedametin modası çoktan geçti. Hem bir kadın gerçekten tövbe ederse, kötü bir terziden giyinmesi gerekir. Yoksa kimse inanmaz ona. Dünyada da hiçbir kuvvet bunu bana yaptıramaz. Hayır, ikinizin de hayatınızdan büsbütün çekilip gideceğim. Aranıza girmem bir hata olmuş— bunu dün gece anladım.

LORD WINDERMERE. — Bize uğursuzluk getiren bir hata.

Mrs. ERLYNNE, *(Gülümseyerek)*. — Az kalsın getirecekti.

LORD WINDERMERE. — Karıma her şeyi hemen söylemediğime şimdi pişmanım.

Mrs. ERLYNNE. — Ben kötü davranışlarımdan ötürü üzüntü duyuyorum, siz ise iyi davranışlarınızdan. Aramızdaki fark bu.

LORD WINDERMERE. — Size güvenim kalmadı artık. *Ne olursa olsun*, karıma söyliyeceğim. Öğrenmesi daha iyi, hem de benden öğrenmesi. Bu ona sonsuz bir ıstırap verecek, onu son derece küçük düşürecek. Ama ne de olsa öğrenmesi doğrudur.

Mrs. ERLYNNE. — Ona söylensin istiyorsunuz, öyle mi?

LORD WINDERMERE. — Ben söyliyeceğim.

Mrs. ERLYNNE, *(Ona doğru giderek)*. — Eğer söylerseniz, adımı öyle lekeliyeceğim ki, bu onun hayatının her anını zehirliyecek. Onu yıkacak, perişan edecek. Eğer ona söylemeğe kalkı-

şırsanız, yapmıyacağım kepazelik, çıkarmıyacağım rezalet kalmıyacak. Söylemiyeceksiniz. Sizi menederim.

LORD WINDERMERE. — Niçin?

Mrs. ERLYNNE, *(Biraz durakladıktan sonra).* — Onu düşündüğümü, belki de hattâ sevdiğimi söylesem— benimle alay edesiniz, değil mi?

LORD WINDERMERE. — Doğru olduğuna inanmam. Anne sevgisinin mânası, bağlılık, bencil olmamak, fedakâr olmak demektir. Böyle şeylerden ne anlarsınız siz?

Mrs. ERLYNNE. — Hakkınız var. Böyle şeylerden ne anlarım ben? Neyse kapayalım bu bahsi artık. Kim olduğumu kızıma söylemek meselesine gelince, siz karışmayın buna. O, benim sırrımdır, sizin değil. Söylemeğe karar verirsem, hani bunu düşünmüyor da değilim, evinizden gitmeden önce söyliyeceğim; vermezsem, hiçbir zaman söylemiyeceğim.

LORD WINDERMERE, *(Öfkeli öfkeli).* — Şu halde müsaade buyurun da, evimizden hemen gitmenizi rica edeyim sizden. Mazeretinizi Margaret'e söylerim ben.

(Lady Windermere sağdan girer. Elinde resim, Mrs. Erlynne'nin yanına gider. Lord Windermere kanapenin arkasına çekilir, sahne devam ederken endişeli gözler ile Mrs. Erlynne'e bakar.)

LADY WINDERMERE. — Afedersiniz,

beklettim sizi Mrs. Erlynne. Resmi hiçbir yerde bulamadım. En sonunda kocamın elbise odasında gözüme ilişti. Aşırmış anlaşılan.

Mrs. ERLYNNE, *(Resmi alıp bakar).* — Hiç şaşmadım bu işe, çok güzel bir resimmiş. *(Lady Windermere ile birlikte kanapeye gider, ve yanına oturur. Resme bir daha bakar.)* Ya demek bu küçük te oğlunuz! Adı nedir?

LADY WINDERMERE. — Gerard, sevgili babacığımın adı.

Mrs. ERLYNNE, *(Resmi elinden bırakarak).* — Sahi mi?

LADY WINDERMERE. — Evet. Kız olsaydı, annemin adını koyacaktım. Annemin adı da benimkinin aynı imiş: Margaret.

Mrs. ERLYNNE. — Benim adım da Margaret.

LADY WINDERMERE. — Sahi mi?

Mrs. ERLYNNE. — Evet. *(Bir durakla-ma.)* Annenizin hâtırasına çok bağlıymışsınız Lady Windermere. Eşiniz öyle söylüyor.

LADY WINDERMERE. — Hayatta hepimizin ülküleri vardır. Hiç değilse hepimizin olmalı. Benimki de annemdir.

Mrs. ERLYNNE. — Ülküler tehlikeli şeylerdir. Gerçekler daha iyi. İnsanı yaralarlar ama, daha iyidirler.

LADY WINDERMERE, *(Başını sallayarak).* — Ülkülerimi kaybetsem, her şeyi kaybederim.

Mrs. ERLYNNE. — Her şeyi öyle mi?

LADY WINDERMERE. — Evet.

(Bir duraklama.)

Mrs. ERLYNNE. — Babanız size sık sık annenizden söz açar mıydı?

LADY WINDERMERE. — Hayır, bu onu çok üzerdi. Bana bir kere annemin, ben doğduktan birkaç ay sonra, nasıl öldüğünü anlattı. Konuşurken gözleri doldu hep. Sonra onun adını bir daha hiç anma diye yalvardı. Annemin adını işitmek bile ıstırap veriyordu ona. Babam— babam gerçekten kederinden öldü. Onunki kadar yıkılmış bir hayat daha bilmiyorum.

Mrs. ERLYNNE, *(Kalkarak)*. — Korkarım, bana yol göründü artık Lady Windermere.

LADY WINDERMERE, *(Kalkarak)*. — A, hayır, gitmeyin daha.

Mrs. ERLYNNE. — Gitsem iyi olur zannederim. Arabam şimdiye kadar dönmüş olmalı. Bir tezkere götürmek için Lady Jedburgh'lara göndermiştim.

LADY WINDERMERE. — Arthur, bakar mısınız, Mrs. Erlynne'in arabası gelmiş mi acaba?

Mrs. ERLYNNE. — Rica ederim zahmet etmeyin Lord Windermere.

LADY WINDERMERE. — Evet Arthur, gidip bakıverin lûtfen.

(Lord Windermere bir an duraksayıp Mrs. Erlynne'e bakar. O, hiç aldırmaz. Windermere odadan çıkar.)

(Mrs. Erlynne'e.) Size ne söyleyim bilmiyorum. Beni kurtardınız dün gece.

(Ona doğru gider.)

Mrs. ERLYNNE. — Susun! Onun lâfını etmeyin artık.

LADY WINDERMERE. — Olmaz ama. Böyle bir fedakârlığı kabul edeceğimi sanmayın, buna içim razı değil. Yo, etmiyeceğim. Pek büyük bir şey bu. Bütün olup biteni anlatacağım kocama. Bana bu düşer.

Mrs. ERLYNNE. — Hayır, size bu düşmez. En azından, kocanızla birlikte başkalarına karşı da ödevleriniz var. Bana da bir şey borçlu olduğunuzu söylüyorsunuz, değil mi?

LADY WINDERMERE. — Size her şeyi borçluyum.

Mrs. ERLYNNE. — Borcunuzu susmakla ödeyin o halde. Onun ödenebileceği tek yol budur. Başka birine söylemekle, ömrümde yaptığım biricik iyiliğin tadını bozmayın. Dün gece geçenlerin, aramızda bir sır olarak kalacağına söz verin. Kocanızı bedbaht etmeyin sakın. Niçin inciteceksiniz onun sevgisini? İncitmemeniz gerek. Sevgi çok çabuk kırılır. Ah, bilmezsiniz sevgi ne kadar çabuk kırılır! Söz verin bana Lady Windermere, ona *hiçbir zaman* söylemiyeceğinize söz verin. Bunda ısrar ediyorum.

LADY WINDERMERE, *(Başını öne eğmiş olarak.)* — Bu sizin isteğiniz, benim değil.

Mrs. ERLYNNE. — Evet, benim isteğim. Hem çocuğunuzu da hiçbir zaman gönülden çı-

karmayın. Sizi bir anne olarak düşünmek hoşuma gidiyor. Sisin de kendinizi öyle düşünmenizi isterim.

LADY WINDERMERE, *(Gözlerini kaldırarak)*. — Hep öyle düşüneceğim artık. Ömrümde yalnız bir defa kendi annemi unuttum.— o da dün gece. Ah, onu hatırlasaydım, öyle çılgınca, öyle kötü bir harekette bulunur muydum hiç!

Mrs. ERLYNNE, *(Hafif bir ürperti ile)*. — Susun, dün gece geldi geçti artık.

(Lord Windermere girer).

LORD WINDERMERE. — Arabanız henüz dönmemiş Mrs. Erlynne.

Mrs. ERLYNNE. — Ziyanı yok. O çift tekerlekli arabalardan birini tutarım. Dünyada iyi bir Shrewsbury ile Talbot kadar kibar bir vasıta yoktur. Eh, şimdi Lady Windermere'ciğim, korkarım bu sahiden Allaha ısmarladık. *(Ortaya doğru ilerler)*. Ha, aklıma bir şey geldi. Beni gülünç bulcaksınız ama, biliyor musunuz, dün gece sizin balodan budalalık edip te alıp kaçtığım şu yelpaze var ya, onu pek beğendim. Acaba bana verir misiniz? Lord Windermere, "isterse versin" diyor. Biliyorum, onun hediyesi.

LADY WINDERMERE. — A, başüstüne, eğer hoşunuza gidiyorsa. Ama üzerinde adım var, Margaret yazılı.

Mrs. ERLYNNE. — Fakat adlarımız aynı.

LADY WINDERMERE. — Ha unuttum.

Tabiî, buyurun alın. Adlarımızın aynı oluşu ne güzel bir tesadüf!

Mrs. ERLYNNE. — Gerçekten çok güzel. Teşekkürler ederim. Bunu görünce hep sizi hatırlıyacağım. *(Lady Windermere'in elini sıkar.)*

(Parker girer.)

PARKER. — Lord Augustus Lorton. Mrs. Erlynne'in arabası geldi efendim.

(Lord Augustus girer.)

LORD AUGUSTUS. — Günaydın, evlâtcığım. Günaydın Lady Windermere. *(Mrs. Erlynne'i görür.)* Mrs. Erlynne!

Mrs. ERLYNNE. — Nasılsınız Lord Augustus? Keyfiniz yerinde mi bu sabah?

LORD AUGUSTUS, *(Soğuk bir eda ile).* — Keyfime diyecek yok, teşekkür ederim Mrs. Erlynne.

Mrs. ERLYNNE. — Hiç te öyle görünmüyorsunuz ama Lord Augustus. Çok geç vakitlere kadar uykusuz kalıyorsunuz. Bu sizin için pek fena. Gerçekten kendinize daha iyi bakmalısınız. Hoşça kalın Lord Windermere.

(Lord Augustus'ı başı ile selâmlayıp kapıya doğru gider. Sonra birdenbire gülümseyerek döner, ve ona bakar.)

Lord Augustus, beni arabama kadar geçirmez misiniz? Yelpazeyi taşıyabilirsiniz, isterseniz.

LORD WINDERMERE. — Müsaade edin ben götüreyim.

Mrs. ERLYNNE. — Hayır, Lord Augustus'ı istiyorum. Sayın Düşes'e gönderilecek özel bir haberim var. Yelpazeyi taşımaz mısınız Lord Augustus?

LORD AUGUSTUS. — Eğer bunu gerçekten istiyorsanız Mrs. Erlynne.

Mrs. ERLYNNE, *(Gülerek)*. — Tabiî istiyorum. Onu o kadar zarafetle taşıyacaksınız ki. Sizin yaptığınız her işte bir incelik vardır zaten, sayın Lord Augustus.

(Kapıya varınca, başını çevirip bir an için Lady Windermere'e bakar. Göz göze gelirler. Sonra döner ve ortadan çıkar. Lord Augustus da arkasından gider.)

LADY WINDERMERE. — Mrs. Erlynne'i bir daha hiç yermiyeceksiniz Arthur, değil mi?

LORD WINDERMERE, *(Ciddî bir eda ile)*. — Sanıldığından daha iyi bir kadınmış.

LADY WINDERMERE. — Benden de daha iyi.

LORD WINDERMERE, *(Gülümseyerek karısının saçlarını okşar)*. — Çocuk, siz ikiniz başka başka âlemlerdensiniz. Senin dünyana kötülük girmemiştir hiç.

LADY WINDERMERE. — Böyle söylemeyin Arthur. Hepimiz için bir dünya vardır. İyi-

likle kötülük, günahla suçsuzluk bu dünyanın içinde el ele yürürler. İnsanın, tehlikeden uzak yaşayım diye, hayatın yarısına gözlerini yumması, çukurlar ve uçurumlarla dolu bir yerde daha korkusuz yürümesi için kendi kendini kör etmesi gibi bir şeydir.

LORD WINDERMERE, *(Onunla birlikte sahne önüne yürür).* — Sevgilim, niçin bunu söylüyorsun?

LADY WINDERMERE, *(Kanapeye oturur).* — Çünki ben, hayatın yarısına gözlerimi kapamıştım. Bu yüzden de öyle bir uçurumun ta kenarına geldim. Oysa ki, bizi ayırmış olan kimse—

LORD WINDERMERE. — Biz hiçbir zaman ayrılmadık birbirimizden.

LADY WINDERMERE. — Bundan böyle de hiç ayrılmamalıyız. Ah Arthur, ne olur, beni eskisi kadar sevin. Size daha çok güveneceğim. Size körü körüne inanacağım. Hadi Selby'ye gidelim. Oradaki Gül Bahçesi, kırmızı, beyaz güller içindedir şimdi.

(Lord Augustus ortadan girer.)

LORD AUGUSTUS. — Arthur, o her şeyi açıkladı.

(Bu sözün üzerine Lady Windermere korkudan ne yapacağını bilmez bir duruma düşer.

Lord Windermere irkilir. Lord Augustus, Windermere'i kolundan tutup sahnenin önüne getirir. Çabuk çabuk, fakat alçak bir sesle konuşur. Lady Windermere büyük bir korku içinde ayakta durarak onlara bakar.)

Azizim, her lânet ol ası şeyi anlattı. Biz hepimiz çok yanılmışız onun hakkında. Darlington'ın dairesine gidişi, tamamiyle benim hatırım içinmiş. İlkin kulübe uğramış— doğrusunu ararsanız, beni meraktan kurtarmak istiyormuş. Oraya gittiğimi haber alınca, arkamdan gelmiş. Hep birden içeri girdiğimizi duyunca da, korkmuş tabiî. Başka bir odaya çekilmiş. İnanın bana, bütün bunları öğrenince, dünyalar benim oldu. Biz hepimiz çok kabalık ettik ona. Tam aradığım kadın o. Benim için biçilmiş kaftan, tepeden tırnağa kadar bana uygun. Koştuğu bütün şart ta nedir bilir misiniz? Büsbütün İngiltere dışında yaşamak. Bu da benim arayıp ta bulamadığım bir şey. Lânet olsun kulüplere de, iklime de, aşçılara da, her şeye de. Bıktım usandım hepsinden!

LADY WINDERMERE, *(Ürkek ürkek).* — Mrs. Erlynne—?

LORD AUGUSTUS, *(Yerlere kadar eğilip selâmladıktan sonra ona doğru ilerleyerek).* — Evet Lady Windermere, Mrs. Erlynne evlenme teklifimi kabul etmek şerefini bağışladı bana.

LORD WINDERMERE. — Ya öyle mi!

Şüphe yok ki çok zeki, cin gibi bir kadınla evleniyorsunuz.

LADY WINDERMERE, *(Kocasının elini tutarak)*. — Oh ne mutlu size! Melek gibi bir kadınla evleniyorsunuz.

Perde iner

— *S O N* —